

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови з методикою викладання

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Салата І.А.

« ____ » _____ 20__ р.

Реєстраційний № _____

« ____ » _____ 20__ р.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Кваліфікаційна робота студента групи
АЗЛм-22
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності
014 Середня освіта
(Англійська мова та зарубіжна література)
Горячого Сергія Сергійовича
Керівник к.пед.н., доцент
Гапоненко Л.П.

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Горячий Сергій Сергійович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав і не одержував недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Горячий С.С.

ЗМІСТ	
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ НАВЧАННІ	7
1.1. Поняття про інтерактивні технології, їх класифікація.	7
1.2. Інтерактивні методи навчання при формуванні лексичної компетентності, їх принципи.	17
1.3. Процес формування лексичної компетентності як розвиток здатності в учнів коректного оформлення своїх висловлювань та розуміння мовлення інших при вивченні англійської мови.	21
Висновки до розділу 1	40
РОЗДІЛ 2. ФОРМУВАННЯ У УЧНІВ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕНІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	42
2.1. Сучасні методи формування у учнів лексичної компетентності на уроках англійської мови, їх застосування.	42
2.2. Формування лексичної компетентності за допомогою інтерактивних технологій (плани-конспекти занять).	52
Висновки до розділу 2	67
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72

ВСТУП

Сучасний стан міжнародних зв'язків України з новим політичними, соціально-економічними та культурними напрямками, вихід її у європейський та світовий освітні простори змінюють роль та місце іноземних мов у нашій країні. Ці зміни торкнулися першим чином освіти, де важливим засобом сучасного культурного спілкування є іноземна мова. У зв'язку з цим актуальною стає позиція, за якої здатність зрозуміти представника іншої культури залежить не тільки від коректного використання мовних одиниць, але й від особливих умінь розуміти норми його культури, у тому числі мовленнєвої поведінки у різноманітних ситуаціях спілкування.

Вчителі повинні навчити учнів використовувати іноземну мову у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу. Виконуючи навчальну діяльність у закладах освіти ми повинні підготувати учнів до спілкування в реальних життєвих ситуаціях, навчити їх здобувати знання самостійно з метою вдосконалення в галузі обраної майбутньої професії.

Актуальність теми визначається вимогами сучасної системи навчання та тими новаціями, які відбуваються в освітньому просторі. В умовах реформ та потужних змін окреме місце займає питання формування лексичної компетентності учнів та розвитку вмінь спілкування для професійного, духовного, культурного і національного зросту та самовираження. На перший план постає питання перегляду шляхів використання засобів інтерактивних технологій навчання на уроках англійської мови з метою формування лексичної компетентності.

Останнім часом при навчанні учнів велика увага приділяється засобам сучасних технологій при вивченні англійської мови. Головну роль в цьому процесі займає вивчення нової лексики, так як вивчення англійської мови у середовищі, де не розмовляють англійською мовою як рідною, викликає деякі труднощі. Значна частина учнів користується для цього різними сучасними засобами, але їм не вистачає набору вправ для вивчення та опрацювання тем та

актуальної лексики, яку вони використовують у навчальному процесі під час самонавчання та на заняттях з вчителем. Навчання учнів проводиться з використанням інтерактивних технологій під час навчального процесу задля того, щоб створити всі умови для його удосконалення та зробити цікавим та інформативним для учнів та вчителів. Інтерактивні технології можна використовувати в навчальному процесі на кожному етапі, з різними віковими категоріями, через це такий спосіб навчання є актуальним та універсальним для здобувачів освіти.

У даній роботі розглянуті особливості формування в учнів уміння і навичок іншомовного спілкування, передбачення досягнень ними такого рівня комунікативної та лексичної компетентності, які мають бути достатніми для здійснення спілкування у певних комунікативних сферах, і дадуть змогу орієнтуватися у соціокультурних аспектах країни, мову якої вивчають.

Об'єкт дослідження - процес формування англомовної лексичної компетентності.

Предмет дослідження - використання інтерактивних технологій задля розвитку англомовної лексичної компетентності учнів.

Мета роботи - вивчити можливості інтерактивних технологій для ефективного формування англомовної лексичної компетентності учнів середньої школи.

Відповідно до сформульованої мети були розроблені такі **завдання**:

- 1) розглянути та дослідити основні і методичні засади комунікативного підходу до формування лексичної компетентності на уроках англійської мови;
- 2) виявити особливості процесу формування лексичної компетентності учнів у всіх видах мовленнєвої діяльності в середній школі;
- 3) проаналізувати ефективність використання інтерактивних технологій у процесі формування лексичної компетентності учнів на уроках англійської мови на різних етапах уроку;
- 4) розглянути основні принципи інтерактивного навчання як засобу формування лексичної компетентності учнів.

Методи дослідження: метод спостереження, порівняння, аналізу, синтезу, описовий.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування запропонованих фрагментів уроків та завдань з використанням інтерактивних технологій на уроках англійської мови для формування лексичної компетентності, а також при вивченні мови самостійно.

Апробація результатів роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи були відображені у публікації наукової статті на тему: «ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ» в збірнику наукових праць «SCIENTIA» VI Міжнародної науково-теоретичної конференції «Theory and practice of modern science» (24.11.2023, м. Краків, Республіка Польща) [8].

Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку та списку використаних джерел (51 найменування).

Загальний обсяг роботи становить 77 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ НАВЧАННІ

1.1. Поняття про інтерактивні технології, їх класифікація

Скажіть мені і я забуду.

Покажіть мені і я запам'ятаю.

Дайте можливість обговорити і я зрозумію.

Дайте можливість навчити іншого

і я досягну досконалості.

Конфуцій

Семантичне значення слова інтерактивний має походження від англійського слова «interact», де «inter» - взаємний, «act» - діяти. Отже інтерактивний - це здатність взаємодіяти в режимі бесіди, діалогу з чимось (комп'ютером), або з кимось (людиною) [32]. Інтерактивне навчання - це навчання, що відбувається за умови активної, постійної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де і учень і вчитель є рівноправними суб'єктами навчального процесу. Вона є формою навчання, у процесі якого учні і вчитель перебувають у режимі бесіди, діалогу між собою. В ході інтерактивного навчання відбувається співпраця, взаємонавчання: вчитель - учень, учень - учень. При цьому вчитель і учень - рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання. Інтерактивна взаємодія виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, а також однієї думки над іншою. Під час такого

спілкування учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, ухвалювати обґрунтовані рішення, вони рефлексують з приводу того, що знають, вміють здійснювати.

О. Пометун і Л. Пироженко розподіляють інтерактивні технології за формами навчання на чотири групи, в залежності від мети уроку та форми організації навчальної діяльності учнів [32, с. 27]:

-інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в малих групах, парах, трійках, акваріум, карусель тощо);

-інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.);

-технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.);

-технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію, кейс-метод, дискусія тощо).

У педагогічній практиці давно застосовують “активні методи і форми навчання”. Але в останні роки поширення отримав ще один цікавий термін - “інтерактивне навчання”, хоча його не можна назвати новим. Ще в 60-ті роки розробки інтерактивних методів можна знайти в працях В.О. Сухомлинського.

До інтерактивних *технологій кооперативного навчання* належить парна і групова робота на уроках удосконалення і застосування ЗУН (Знання, Уміння, Навички). Вона реалізовується завдяки таким методам і методичним прийомам, як:

- робота в парах;
- ротаційні трійки;
- два - чотири - всі разом;
- робота в малих групах;
- акваріум.

До інтерактивних *технологій колективно-групового навчання* належать методи і методичні прийоми, що передбачають одночасну спільну роботу всього класу, а саме:

- обговорення проблеми в загальному колі;
- мікрофон;
- мозковий штурм;
- навчаючи - вчусь;
- ажурна пилка;
- аналіз ситуацій;
- розв'язання проблем;
- дерево рішень.

До інтерактивних *технологій ситуативного моделювання* належать навчальні технології, які передбачають навчання у грі, зокрема:

- імітаційні ігри;
- розігрування ситуацій за ролями;
- спрощене судове слухання;
- громадські слухання;
- сніжний ком.

До інтерактивних *технологій опрацювання дискусійних питань* належать методичні прийоми, які передбачають навчання під час дискусії, що є важливим засобом пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання, серед них можна виділити наступні:

- метод ПРЕС;
- займи позицію;
- безперервна шкала думок;
- дискусія;
- дискусія в стилі телевізійного ток-шоу;
- оцінювальна дискусія;
- дебати.

Використання цих методичних прийомів і методів навчання дає різні результати засвоєння учнями навчального матеріалу з вивчаємої дисципліни. Але всі вони спрямовані на підвищення ефективності навчального процесу, активації пізнавальної діяльності учнів, високого інтелектуального розвитку

учнів, оволодіння ними навичками саморозвитку особистості, що наразі є найважливішим у навчанні.

До інтерактивних відносять методи, які допомагають асоціювати предмети і явища, характеристики, об'єкти фізичного та духовного світу, створюючи ментальні схеми застосування: наприклад, маркувати предмети вжитку наліпками зі словами іноземною мовою, зберігаючи увагу на лексиці, навіть у період вільний від вивчення мови.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання різноманітних навчальних ситуацій, спільне вирішення проблем на основі аналізу обставин та відповідної ситуації, використання рольових ігор [17]. Усі інтерактивні технології поділяються на чотири групи: фронтальні технології, технології колективно-групового навчання, ситуативного навчання та навчання у дискусії.

Залежно від характеру взаємодії вчителя та учнів розрізняють пасивні, активні й інтерактивні методи навчання. Порівнюючи ці методи навчання можна сказати, що інтерактивні методи орієнтовані на ширшу взаємодію учнів не тільки з учителем, а і одне з одним, на домінування активності учнів у процесі навчання. Основною формою навчання іноземної мови є заняття. Роль вчителя на інтерактивних заняттях зводиться до скерування діяльності учнів на досягнення цілей заняття. Види діяльності на занятті залежать від мети і завдань, вікових особливостей учнів. Отримання знань, формування вмінь і навичок, розвиток особистісних якостей, набуття певних компетентностей особистості учня є найефективнішими, якщо в освітньому процесі використовують інтерактивні форми і методи.

При використанні інтерактивних технологій на етапах сучасного навчання учні мають змогу:

- самостійно аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу й у такий спосіб зробити засвоєння знань доступнішим;

- навчитися формулювати власну думку, правильно її висловлювати, доводити власну позицію, аргументувати й дискутувати;
- навчитися слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації, їх моделювання;
- вчитися будувати конструктивні взаємини у групі, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути діалогу та консенсусу;
- розвивати практичні навички проєктної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт.

Дослідження, проведені Національним тренінговим центром (штат Меріленд, США) у 1980-х роках, показує нам, що інтерактивне навчання уможливорює різке збільшення відсотка засвоєння матеріалу, бо впливає на почуття та волю учня, а не лише на його свідомість. Результати цих досліджень зображено на схемі, яка має назву «Піраміда навчання». Це група моделей навчання та представлення, що стосуються різних ступенів запам'ятовування, спричинених різними типами навчання [30].

Рис. 1.1

«Піраміда навчання» або «конус навчання»

Схема піраміди відображає те, що найменших результатів можна досягти за умов пасивного навчання (прослуховування лекції - 5%, читання - 10%, зорове і слухове сприйняття, перегляд аудіовізуального матеріалу - 20%, перегляд демонстрації - 30%), а найбільших - за допомогою інтерактивного

(приймати участь у груповій дискусії - 50%, займатись практичними вправами, практикувати те, чому навчилися - 75%, навчати інших або негайне застосування знань - 90%) (див. рис. 1.1). Це середньостатистичні дані, тому в конкретних випадках результати можуть різнитися, але в середньому таку закономірність може простежити кожен педагог [17].

Інтерактивні методи надають нові можливості для активного навчання та залучення учнів до процесу опанування лексичного матеріалу. Під час використання інтерактивних методів навчання учні мають робити набагато більше, ніж просто слухати і фіксувати готові думки вчителя. Вони можуть продукувати та знаходити інформацію самостійно, визначати та обговорювати проблеми, знаходити шляхи їх розв'язання, спостерігати і планувати. Учні повинні мати змогу застосовувати новітні знання та навички на практиці, створювати зворотні зв'язки у ході спілкування між собою.

При використанні інтерактивних технологій в ході заняття можна розв'язати такі задачі:

- розвиток комунікативних умінь і навичок;
- емоційний контакт між слухачами;
- вміння працювати у команді, прислухатись до думки свого товариша;
- знімати нервові навантаження слухачів, дати можливість змінювати форми їх діяльності, переключати увагу на вузлові питання теми.

Інтерактивні методи з використанням різноманітних інтерактивних технологій в ході викладання дисципліни захоплюють учнів, пробуджують в них інтерес та мотивацію, навчають самостійному мисленню, діям, спонукають до вирішення проблемних ситуацій та розвивають пізнавальний інтерес.

Пізнавальний інтерес - це активне вмотивоване емоційне ставлення суб'єкта до предмета пізнання, яке має систематично враховуватись і розвиватись у процесі навчання, оскільки безпосередньо впливає на формування і розвиток особистісної спрямованості учня.

При плануванні уроку вчителю треба враховувати те, що інформація є відображенням реалій навколишнього світу в свідомості сучасної людини. В

аспекті розвитку учня як особистості, яка буде в повсякденному житті активно використовувати інформаційні технології як вимоги сучасного суспільства, для мотивації його до вивчення іноземної мови на уроках необхідно активно використовувати різноманітні варіанти інтерактивного навчання.

Інтерактивне навчання передбачає:

-створення комфортних умов та емоційного середовища для всіх учасників заняття;

-формування навичок роботи в команді;

-моделювання життєвих ситуацій;

-вирішення творчих завдань;

-вміння висловлювати свої думки;

-викликати інтерес до навчання та внутрішню мотивацію;

-розкриття творчого потенціалу кожного здобувача освіти, тощо.

Мета інтерактивного навчання у тому, щоб кожний слухач відчував свою успішність, інтелектуальну спроможність, захищеність, неповторність, значущість.

В ході діалогового навчання учні вчать критично мислити, розв'язувати проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, приймати самостійно рішення, приймати участь у дискусіях, спілкуватися між собою, мати свою особисту думку. Для цього на заняттях організується індивідуальна, парна і групова роботи, рольові ігри, проводиться робота з різними джерелами інформації. Роль і функції вчителя при використанні інтерактивної стратегії змінюється - він перестає бути центральною фігурою і лише регулює навчальний процес, займається його загальною організацією, визначає загальний напрям (готує до заняття необхідні завдання, формулює питання для обговорення у групах, контролює час і порядок виконання запланованого завдання, надає консультації, допомагає в разі серйозних ускладнень ходу навчального процесу). При проведенні заняття у будь-якому виді вчитель мусить застосовувати кілька методів навчання в різних комбінаціях. Застосування певних методів навчання залежить від завдання та умов кожного виду занять.

Перспективою подальших досліджень вважається вдосконалення методики навчання іноземних мов і культур з використанням інформаційних технологій, у тому числі масмедійних відеоматеріалів з метою формування лексичної компетентності учнів старшої школи, створення матеріалів навчально-методичного супроводу вчителів з використання прогресивних методів навчання на уроках англійської мови.

В реаліях сучасності найбільш популярними інноваційними методами навчання, які дозволяють використовувати нові технології з елементами інтерактивного викладання навчальної дисципліни є:

- контекстне навчання;
- імітаційне навчання;
- проблемне навчання;
- модульне повне засвоєння знань;
- дистанційне навчання.

Розглядаючи інтерактивні методи навчання бачимо, що це - відпрацювання навичок, робота у групах, інтерактивні презентації, дискусії, рольові ігри, аналіз історій та ситуацій. Кожен цей метод обов'язково використовується з інноваційними методами та технологіями, які передбачають зростання ролі учня в навчальному процесі, зміщення центру навчального процесу від вчителя до учня, посилення функції підтримки учня, допомоги йому в організації можливості зворотнього зв'язку вчителя з кожним учнем у процесі використання навчальних технологій та новітніх інформаційних комп'ютерних технологій.

Отже, інноваційне навчання - це процес, який оновлює навчальну систему за допомогою інтерактивних технологій при використанні яких унеможливорює пасивність учнів під час уроку.

О. Пометун зауважує, що «інновація означає перетворення, новизну, трансформацію; нововведення передбачає залучення чогось справді нового. Це передбачає залучення нового в мету й зміст уроку, використання сучасних методів і форм навчання й виховання, створення колективної роботи педагога й

учня, поширення нових поглядів на навчання й на весь освітній процес у цілому. Інновації самі не народжуються, вони виникають як результат наукових пошуків, спроб, досліджень, передового педагогічного досвіду та експериментів» [32].

Інтерактивне навчання має як позитивні, так і негативні сторони.

Отже, позитивні сторони та переваги використання інтерактивних технологій:

- розширення пізнавальних можливостей учня (здобування, аналіз, застосування інформації з різних джерел);
- високий рівень засвоєння знань;
- вчитель без зусиль може проконтролювати рівень засвоєння знань в учнів;
- вчитель має можливість розкритись як організатор, консультант;
- досягається партнерство між учителем і учнями та всередині учнівського колективу;
- установлення дружньої атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- здобувачі освіти мають можливість бути незалежними і виявленими в собі;
- вчитель заохочує учнів до співпраці, підбадьорює їх, вони не бояться допускатися помилок;
- учні мають можливість подолати страх перед мовним бар'єром;
- «слабкі» учні можуть отримати допомогу від більш «сильних»;
- кожен учень, залучений до роботи, має певне завдання, викладач не домінує;
- здобувачі освіти мають змогу використовувати свої знання й досвід, набутий раніше;
- формування вміння працювати у команді;
- можливість висловлювати власну думку;
- створення ситуації «успіху»;

- можливість засвоєння великої кількості матеріалу за короткий проміжок часу;

- формування навичок толерантного спілкування;
- уміння аргументувати свою думку;
- у процесі навчання задіяні всі здобувачі освіти [16].

Але при всіх перевагах, у інтерактивних методів є недоліки, які потрібно враховувати:

- Навички вчителя. Для роботи з сучасним обладнанням треба володіти відповідними навичками. Сучасний викладач повинен вміти працювати за звичайним комп'ютером, щоб використовуючи інтерактивні інструменти та не відчувати дискомфорту і максимально використовувати його потенціал.

- Період адаптації. У більшості випадків учні люблять інтерактивні інструменти, але не варто забувати, що всі люди мають різні особливості розвитку пізнавальної діяльності, і для деяких учнів це буде складніше, ніж для інших. Деякі учні можуть відчувати внутрішній дискомфорт перші декілька занять, так як використання інтерактивних методів руйнує звичні стереотипи про звичний до теперішнього часу процес навчання, і методи отримання інформації здобувачами освіти.

- Кількість методів. Якщо вчитель буде використовувати тільки один інструмент, існує ризик, що учні будуть складніше адаптуватися до інших. З цієї причини рекомендується поєднувати кілька інструментів у процесі інтерактивного навчання, щоб показати учню, що існує безліч шляхів розвитку і отримання знань.

- Індивідуальні протипоказання. Деякі учні в інклюзивних класах можуть мати індивідуальні протипоказання до використання окремих ефектів інтерактивного обладнання, що варто враховувати викладачеві. (Наприклад, в роботі з учнями з епілепсією рекомендується уникати ефекту інтерактивного методу “Калейдоскоп”) [31].

За умови використання інтерактивних технологій на уроці підвищується результативність навчання, стимулюється вивчення мови, розумова та творча активність учнів, підвищується інтерес до вивчення іноземної мови, тощо.

Зважимо на те, що наявність у сучасних школярів вдома комп'ютерів дозволяє переключати учнів на те, що відео та ігрові програми успішно використовуються для навчання, сприяють розвитку творчої активності, захопленню предметом, створенню найкращих умов для опанування навичок аудіювання і говоріння, що забезпечує ефективність засвоєння матеріалу на уроках іноземної мови.

Роблячи висновки про особливості використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови можна відмітити жвавий інтерес серед науковців до вивчення методів, які розвивають когнітивні здібності учнів, допомагають викликати інтерес до занять, бажання вчитися новому, формують стимули до пізнавальної діяльності, прогнозують можливі варіанти застосування придбаних знань з іноземної мови у майбутньому.

Відкритим залишається питання готовності вчителя до навчання за допомогою інтерактивних методів навчання, усвідомлення необхідності змін та впровадження нововведень в викладацькій діяльності.

1.2. Інтерактивні методи і прийоми навчання при формуванні лексичної компетентності на уроках англійської мови

На сучасному етапі роботи вчителя необхідно приділяти велику увагу тому, що учні різних вікових категорій, сідаючи за шкільну парту, чекають чогось незвичного, нового, цікавого. Сучасні учні мають великий доступ до інформаційних технологій, вони з великим бажанням засвоюють інформацію за допомогою інтерактивних методів навчання. Тому на уроках варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці,

викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою.

Базовим принципом інтерактивного методу є принцип колективної взаємодії, згідно з яким досягнення учнями комунікативних цілей відбувається через соціально-інтерактивну діяльність: дискусії й обговорення, діалоги та рольові ігри, імітації, імпровізації та дебати та інші. Така діяльність відповідає особистісно-зорієнтованому підходу до навчання, а також узгоджується з вимогами загальноєвропейських рекомендацій щодо гуманізації та демократизації навчального процесу. При її виконанні забезпечується позитивний вплив колективу на особистість учня, формуються сприятливі взаємовідносини у навчальній групі.

Розглянемо принципи інтерактивного навчання [5]:

- *Принцип активності.* Для досягнення поставлених цілей кожен учень має приймати активну участь у процесі спілкування і активно взаємодіяти з іншими.

- *Принцип відкритого зворотного зв'язку.* Забезпечення можливості висловлення учасниками групи думок, ідей чи заперечень щодо поставлених завдань. Саме завдяки активному використанню зворотнього зв'язку учасники групи дізнаються, як інші люди сприймають їхню манеру спілкування, стиль мислення, особливості поведінки.

- *Принцип експериментування.* Забезпечення активного пошуку учнями нових ідей і шляхів вирішення поставлених завдань. Цей принцип дуже важливий і як зразок стратегії поведінки у реальному житті, і як поштовх до розвитку творчості й ініціативи особистості.

- *Принцип довіри у спілкуванні.* Саме на це спрямовано спеціальну організацію групового простору в ході проведення занять: зазвичай використовується у навчанні прийом розташування учня і педагога по колу обличчям одне до одного. Це робиться для того, щоб змінити у учнів стереотипну установку й уявлення про те, як повинні проводитися й організовуватися заняття і яку роль у них має відігравати педагог.

- *Принцип рівності позицій.* Він означає, що вчитель не прагне нав'язати учням своєї думки, а діє разом та нарівні з ними. У свою чергу, кожен учень має змогу побувати у ролі організатора, лідера.

Найпопулярніші інтерактивні методи навчання:

- *Мозковий штурм.* Учні спонтанно висувають ідеї на задану тему. На першому етапі записують усі ідеї. Потім їх можна класифікувати або використовувати для подальшого аналізу.

- *Рольові ігри/інсценування.* Учні розподіляють ролі і діють за наданим викладачем сценарієм. Ефективний метод апробації різних моделей поведінки «під маскою». Чудова нагода відпрацювати практичні навички.

- *Руханки:*

- заряд енергії на початку дня;
- зняття втоми після інтенсивної праці;
- перехід до іншого виду діяльності;
- мотивація групової взаємодії;
- психологічна розрядка.

- *Малюй і пиши.* Учасникам пропонують намалювати і написати щось на задану тему. Наприклад, намалювати ВІЛ-позитивну дитину і написати її історію.

- *Виготовлення постерів/флаєрів.* Розвиток креативності, навичок адвокації, вміння працювати з матеріалом.

- *Взаємонавчання.* Ефективна форма засвоєння знань, коли учні опрацьовують відповідний матеріал (самостійно або у групах), а потім навчають інших. Роль вчителя - перевірити рівень засвоєння матеріалу, провести підсумок вивченого.

- *Обговорення в колі.* Кожен учасник має змогу висловитися з певної проблеми. У великих класах краще проводити цю вправу попередньо об'єднавши учнів у 3-4 групи, і назагал вислуховувати лише представників груп.

- *Акваріум.* Першу частину тренінгу половина групи задіяна у тренінгових активностях, а друга - спостерігає. У другій частині тренінгу учні змінюються ролями. Краще використовувати у великих класах.

- *Дебати.* Захист протилежних поглядів. Розвиток уміння відстоювати свою позицію з повагою до опонента. Потребує високої кваліфікації вчителя.

Для забезпечення активної участі і взаємодії учасників одне з одним та з викладачем використовують різні методи:

- відпрацювання навичок;
- робота у групах;
- інтерактивні презентації;
- дискусії;
- мозкові штурми;
- рольові ігри;
- аналіз історій і ситуацій.

Відпрацювання навичок включає такі етапи:

- докладне пояснення учасникам алгоритму дій;
- демонстрування прикладу, як виконувати ці дії;
- відпрацювання запропонованої послідовності дій у парах (малих групах);
- демонстрування однієї-двох пар/груп (за бажанням);
- підтримка, констатація успіхів учасників;
- закріплення досвіду в домашніх завданнях, на наступних заняттях.

Для закріплення навичок можна дати завдання застосовувати здобуті вміння впродовж наступного тижня в різних ситуаціях і аналізувати свої дії та їх результати.

Практичний досвід вчителів доводить, що використання в навчальному процесі інтерактивних технологій навчання допомагає їм досягти плавного переходу від набуття лексичних мовленнєвих умінь під час комунікації, до збільшення діапазону термінологічної лексики, перетворення процесу навчання на більш цікаве, пізнавальне, особистісно-значуще. Інтерактивні технології навчання стимулюють когнітивні процеси й активізують мовний і мовленнєвий

матеріал в іншомовному спілкуванні учнів між собою, розвивають їхні творчі здібності в умовах, наближених до реальних. Це ще раз підтверджує те, що інтерактивні методи навчання доцільно використовувати для ефективного спілкування учнів між собою та вчителем. В ході такого навчання навчальний процес імітує або створює реальну ситуацію, в якій учні постійно вирішують поставлені перед ними задачі.

Інтеграція інтерактивних систем навчання до вже традиційних активної та пасивної моделей, їх гармонійне поєднання можуть не тільки поліпшити саму структуру навчального процесу у сучасній школі, а й якісно змінити показники успішності та якості самого навчання учнів як початкових, так і старших класів.

Запропонована робота показує перспективи використання інтерактивних систем навчання та їх подальше впровадження у навчальних закладах України у сучасній системі освіти.

1.3. Процес формування лексичної компетентності, як розвиток здатності в учнів коректного оформлення своїх висловлювань та розуміння мовлення інших при вивченні англійської мови.

Успішність використання англійської мови на практиці насамперед залежить від рівня знання англомовної лексики, оскільки саме вона є найважливішим компонентом мовленнєвої діяльності.

Національна рамка кваліфікацій [28] визначає компетентність, як «здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості».

Щоб отримати задовільні результати навчання при викладанні навчального матеріалу на уроках іноземної мови вчителю необхідно приділяти увагу на засвоєння й усвідомлення мовленнєвих норм, що історично склались у фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії, семантиці, стилістиці й адекватне їх

застосування у будь-якій людській діяльності у процесі використання англійської мови.

Мовленнєва компетентність - це здатність здобувача освіти продукувати свої звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів.

На відміну від знання компетентність існує у формі діяльності (реальної чи мисленнєвої), а не інформації про неї. Крім того, компетентність співвіднесена з ціннісними і смисловими характеристиками особистості і має практико-орієнтовану спрямованість [7, с.26].

Вивчаючи іноземну мову учні в процесі накопичення знань та умінь вже повинні мати запас слів у межах певного вікового періоду, здатність до адекватного використання лексем, правильного вживання образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів.

Лексична компетентність визначається як здатність учнів в певній мовленнєвій ситуації визначати контекстуальне значення слова, порівнювати об'єм його значення у двох мовах, розуміти структуру значення слова та використовувати його відповідно до мовленнєвої та лінгвокультурологічної ситуації. Здатність людини до конкретного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань і лексичної усвідомленості.

Ознайомлюючись з джерелами про поняття компетентності можна побачити різноманітні підходи до визначення поняття «компетентність», наприклад:

- Компетентність - це неспецифічні предметні вміння та навички, навіть не абстрактні загальнопредметні мисленнєві дії чи логічні операції (хоча, звісно, ґрунтується на останніх), а конкретні життєві, необхідні людині будь-якої професії, віку, сімейного стану - взагалі будь-якій людині [40, с. 32-33].

- Компетентність - це сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), зумовлених досвідом його діяльності у певній соціально і особистісно значущій сфері [18].

- Компетентність - це інтегрована якість особистості, що являє собою динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [36].

Компетентність у всіх поняттях є не тільки як взаємозв'язок з знаннями та навичками, а також із цінностями та досвідом особистості. Вона проявляє себе як властивість або якість особистості, яка дозволяє справлятися з різноманітними завданнями. Володіння певною компетентністю означає не тільки використання вже готової інформації, а і інтенсивну участь розуму, творчих здібностей, які необхідні для здійснення продуктивної діяльності.

Розглядаючи твердження «компетентність» різних дослідників видно, що компетентність - це певна комбінація конкретних вмінь та навичок особистості, які є необхідними для успішної життєдіяльності учнів. Таким чином, компетентність є цілісною якістю особистості, ні знання, ні вміння, ні досвід не є компетентністю. Отже, з усього вищевикладеного стає зрозумілим, що компетентність - це володіння компетенцією, що виявляється в поєднанні знань, умінь, навичок, досвіду і особистісних властивостей, які обумовлюють здатність і готовність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях [7, с. 27.].

Лексична компетентність трактується як знання, вміння та навички, необхідні для розуміння чужих і породження своїх власних програм мовної поведінки, сферам, ситуаціям спілкування, і як сукупність знань про систему мови, її функції, устрій, вміння і навички нормативного використання мовних засобів для досягнення орфографічної, пунктуаційної та мовної грамотності [12, с. 157].

Іншомовна лексична компетентність включає три головних компоненти: лексичні навички, знання і загальну мовну усвідомленість або здатність їх використання в усіх видах мовленнєвої діяльності.

Набуті та сформовані раніше лексичні навички, знання та загальна мовна усвідомленість утворюють базу для формування іншомовної лексичної компетентності.

Формування лексичної компетентності учнів у процесі навчання іноземної мови - це складний процес створення умов для цілеспрямованого збагачення словникового запасу, удосконалення пізнавально-мовленнєвого досвіду учнів; опанування ними лексичних норм сучасної англійської мови в аспекті семантики, творення, функціонування слів; вироблення навичок ідентифікації лексичних одиниць у навчальному тексті, розвитку лексичних умінь, здатності швидко й оригінально добирати вербальні асоціації для мовленнєвого спілкування; стимулювання емоційно-ціннісного ставлення до іноземної мови й мовлення на основі розвиненого чуття слова, логічного мислення.

Формування іншомовної лексичної компетентності має три етапи:

- 1) ознайомлення з новими лексичними одиницями (презентації мовного матеріалу);
- 2) рецептивно-репродуктивне тренування (закріплення мовного матеріалу);
- 3) комунікативна практика в спілкуванні (розвиток навичок та вмінь використовувати лексику в різних видах мовленнєвої діяльності) [34].

Мета I-го етапу - введення нових лексичних одиниць, розкриття їх значення та забезпечення їх первинного засвоєння. Мета II-го етапу - організація тренування учнів щодо засвоєння форми та значень нових ЛО, організація тренування учнів у вживанні нових лексичних одиниць на рівні фрази. Мета III-го етапу - забезпечити комунікативну практику у вживанні нових лексичних одиниць у різних видах мовленнєвої діяльності [38, с. 18-19].

Контроль рівня сформованості лексичної компетентності може здійснюватись у прихованій формі (під час виконання умовно-комунікативних і комунікативних вправ) і відкрито: через усні та письмові контрольні вправи.

Основними для формування іншомовної лексичної компетентності стали такі методичні положення:

1) формування лексичних навичок та вмінь учнів у системі роботи над основними видами мовленнєвої діяльності базується на знаннях про слово, лексичні одиниці, їх стилістичні функції, на первинних лексичних навичках і вміннях;

2) у роботі над формуванням іншомовної лексичної компетентності всебічно враховується взаємозв'язок мови і мовлення, мовлення та мислення;

3) формування іншомовної лексичної компетентності учнів відбувається з урахуванням усіх когнітивних процесів людської ментальності;

4) формування іншомовної лексичної компетентності учнів базується на врахуванні рівнів засвоєння лексики іноземної мови;

5) для ефективного формування іншомовної лексичної компетентності учнів існує необхідність багаторазового прослуховування та відтворення нових лексичних одиниць в мовленні.

У формуванні лексичної компетентності здобувачів освіти важливо врахувати такі закономірності:

1) збагачення словникового запасу учнів, яке залежить від їх чуттєвого досвіду та активної навчально-пізнавальної діяльності;

2) формування лексичної компетентності залежить від поєднання аналітичної роботи над структурою семантики окремого слова й розглядом особливостей функціонування його в контексті;

3) вільне володіння словом у мовленні залежить від засвоєння значення слова з урахуванням його словотвірних і функціональних особливостей;

4) образність мовлення учня залежить від його роботи над переносним значенням слова [19].

Лексична компетентність, за С. Ніколаєвою, - це здатність людини до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних знань, навичок та лексичній усвідомленості [27, с. 215]. На думку А. Посохової, англомова лексична компетентність є складовою загальної мовної культури сучасної молоді в умовах глобалізації усіх сфер професійної діяльності.

Англомова лексична компетентність - це здатність розпізнавати і використовувати слова іноземної мови так, як це роблять носії мови [6, с. 46].

На сучасному етапі вивчення іноземної мови немає єдиного визначення поняття лексичної компетентності.

Згідно останніх досліджень ринку праці та відгуків роботодавців про навички працівників, які найбільше цінуються ними у роботі, 85% відмічають важливими комунікативні або соціальні навички, які сприяють успішній взаємодії з іншими, письмові комунікативні навички та навички використання граматної, термінологічної, емоційної лексики тощо.

Прогресивна методика орієнтує процес навчання іноземної мови на особистість учня, розвиток не лише мовних навичок та вмінь, але й усієї сукупності когнітивних і афективних здібностей. За таких умов зростає необхідність використання методів, які формують у учнів мислення та соціальні навички, як основоположні у спілкуванні з представниками різних культур.

Процес вивчення будь-якої іноземної мови передбачає обов'язкове формування чотирьох основних видів мовленнєвої діяльності: говоріння, читання, письмо, аудіювання.

Лексична компетентність передбачає знання словникового складу мови, що складається з лексичних та граматичних елементів, а також здатність їх використання. Лексична компетентність складається з лексико-граматичних елементів: фразеологізми - сентенційні формули (афоризми, прислів'я тощо), ідіоми, фіксовані структури, що вимагають включення наступних елементів для утворення повнозначного висловлювання, стійкі вирази (фразові дієслова, складні прийменники, стійкі словосполучення), окремі слова і нестійкі словосполучення. Оволодіння цими елементами потребує кропіткої праці зі сторони вчителя при підготовці матеріалу до уроків іноземної мови в старших класах.

Критерії мовної освіти дозволяють визначити найбільш актуальні методи необхідні для формування та розвитку лексичної компетентності учнів старшої

школи: task-based learning (навчання, що базується на завданнях); content and language integrated learning (навчання мови через інтеграцію); lexical approach (лексичний метод); total-physical response (метод фізичного реагування); інтерактивні методи. Без сумніву, прогресивні методи передбачають використання різних технологій, новітніх способів вивчення, відео або аудіо матеріалів для найкращої ефективності та результативності.

Проблема формування лексичної компетентності, зокрема пізнавального інтересу до оволодіння нею, в учнів закладів загальної середньої освіти у зв'язку з реформуванням змісту, форм і методів навчання відповідно до концепції «Нова українська школа» нині є актуальним питанням серед прогресивних учених і дослідників. Питаннями формування пізнавального інтересу як ефективного способу навчання займалися Н. Бібік, В. Бухбіндер, В. Лозова, Н. Морозова, В. Цетлін, С. Шатілов, О. Савченко, О. Соловова та ін. [3].

При формуванні лексичної компетентності необхідно враховувати те, що вона включає в себе лексичні знання і лексичні навички. Лексичні знання - це знання слів англійською мовою. А ось володіння мовою асоціюється з лексичними навичками, які саме й забезпечують функціонування лексики у спілкуванні.

Лексична компетентність включає в себе певний запас слів та їхнє доречне вживання у різних контекстах, і тому складає основу комунікативній компетентності учнів навчальних закладів.

Об'єктом пізнавального інтересу до вивчення англійської мови певною мірою є сам процес пізнання, а в його сутності лежить прагнення осягнути природу явищ, пізнати їх теоретичні та наукові основи.

Так, продуктивні ідеї розвитку пізнавальних інтересів, що лежать в основі активності й самостійності учня в навчанні, розкриваються в дослідженнях В. Лозової та О. Савченко. У їхніх дослідженнях стверджується, що за наявності інтересу - знання засвоюються усвідомлено й міцно, за його відсутності - формально [24].

Н. Морозова заклала теоретичний фундамент феномена пізнавального інтересу школярів як найсильнішого мотиву в навчанні, який активно взаємодіє із системою цінностей, метою, результатами діяльності, а також відображає такі складники особистості, як воля й інтелект, не втрачаючи зв'язок з емоційною сферою людини. В. Бухбіндер, наприклад, визначив, що процес формування пізнавального інтересу до оволодіння лексичним різноманіттям іноземної мови корелюється з дотриманням таких загальнодидактичних і методичних принципів: принципи діяльності, свободи вибору, трудності й доступності, міцності, активності, а також принципу опори на лексичні правила.

Однак, незважаючи на досить великий пласт проведених досліджень, феномен пізнавального інтересу до оволодіння саме англomовною лексичною компетентністю залишається наразі малодослідженим.

У школі ми готуємо не лексикологів, тому з огляду на сучасні освітні тенденції більшою мірою формуємо в шкільному курсі англійської мови лексичну компетентність учнів. За В. Новосоловою, лексична компетентність як невід'ємний складник мовної компетентності полягає в усвідомленому й умотивованому оволодінні лексичними засобами мови й умінні користуватися ними. Лексична компетентність передбачає не лише наявність багатого словникового запасу, а й уміння використовувати наявні в активі лексичні елементи в процесі мовлення для вираження своєї позиції й ставлення до сказаного, здатність варіювати лексичними засобами залежно від сфери й ситуації, у яких відбувається комунікативний процес [29, с. 19].

Формування лексичної компетентності учнів у процесі навчання англійської мови - це складний процес створення умов для цілеспрямованого збагачення словникового запасу, удосконалення пізнавально-мовленнєвого досвіду учнів; опанування ними лексичних норм англійської мови в аспекті семантики, творення, функціонування слів; вироблення навичок ідентифікації лексичних одиниць у навчальному тексті, розвитку лексичних умінь, здатностей швидко й оригінально добирати вербальні асоціації для мовленнєвого спілкування; стимулювання емоційно-ціннісного ставлення до англійської мови й мовлення.

При формуванні лексичної компетентності учнів важливо врахувати такі закономірності:

1) збагачення словникового запасу учнів пов'язане з активізацією інтересу в активній навчально-пізнавальній діяльності на заняттях англійської мови;

2) формування знання залежить від поєднання аналітичної роботи над структурою семантики окремого слова й розглядом особливостей функціонування його в контексті;

3) вільне володіння словами при вивченні англійської мови залежить від взаємозв'язаного засвоєння значення слова з урахуванням його словотвірних і функціональних особливостей;

4) образність мовлення особи залежить від її роботи над переносним значенням слова;

5) на розвиток в учнів мовно-естетичного чуття значною мірою впливає асоціативне мислення й увага до образного значення лексичних одиниць.

Завдання вчителя англійської мови полягає у створенні позитивного навчального середовища, яке підвищує внутрішню мотивацію навчання, сприяє розвитку словникового запасу учнів, стимулює в них бажання засвоювати нові англійські слова та діалоги, опановувати лексичні норми, варіативно й доречно використовувати лексичні засоби для самовираження в комунікативних ситуаціях. Розвивальні можливості такого середовища забезпечує поєднання традиційних й інноваційних методів та засобів навчання.

При цьому вчитель може використовувати як готові, так і власно створені електронні матеріали. Серед готових ресурсів слід відзначити педагогічні програмні засоби на компакт-дисках, відео- та аудіо-ресурси, роздатковий матеріал, який можна завантажити з мережі Інтернет, навчальні ігри, тести, відеоуроки тощо. Вчитель також може розробити власні дидактичні матеріали за допомогою програм пакету Microsoft Office (Power Point, Word, Excel, Publisher), програм-оболонки (Hot Potatoes, My Test, Easy Quizu та ін.), аудіо- та відео-редакторів (Audacity, Movie Maker тощо), а також Інтернет-ресурсів (Puzzle Makers, Test Makers, Voki, Google applications та ін.) [44].

Важливим напрямом удосконалення фахової підготовки майбутнього вчителя іноземної мови є використання інтерактивних методів навчання. Це дозволяє вирішити потреби у підготовці спеціаліста нового типу, адекватного вимогам сучасного суспільства, здатного шукати рішення у співпраці з колегами. Без широкого застосування діалогових методів у вищій професійній педагогічній освіті неможливо досягнути серйозних змін у шкільній практиці.

Особливий потенціал у формуванні лексичної компетентності учнів має метод проєктів як комплексний спосіб навчання. За О. Горошкіною, С. Караманом, О. Караман та іншими вченими, метод проєктів, або проєктний метод, - це особистісно орієнтований спосіб навчання, заснований на самостійній діяльності учнів, що полягає в розв'язуванні певної навчальної проблеми шляхом творчого пошуку й презентації результатів у вигляді проєкту [33, с. 230].

Для того щоб цей метод не перетворився на підготовку невиразних (через часте повторення) учнівських рефератів, важливо врахувати такі положення:

1) метод проєктів передбачає використання широкого спектру проблемних, дослідницьких, пошукових методів, орієнтованих чітко на реальний практичний результат, значущий для кожного учня, який бере участь у виконанні проєкту, а також розроблення проблеми цілісно з урахуванням різних чинників, умов її розв'язання й реалізації результатів; у реальній практиці навчання доводиться мати справу зі змішаними типами проєктів;

2) інформаційний проєкт передбачає роботу в структурі дослідницької діяльності, він має містити такі елементи: предмет інформаційного пошуку; поетапність пошуку з позначенням проміжних результатів; аналітичну роботу над зібраними фактами; висновки; корегування первинного напрямку (якщо потрібно); подальший пошук інформації з уточнених напрямів; аналіз нових фактів; узагальнення й т. д. (до одержання результатів, що задовольняють розв'язання проблеми інформаційного пошуку); висновок, оформлення результатів з подальшим обговоренням, презентацією, захистом, зовнішньою оцінкою, рефлексією [42, с. 56];

3) алгоритм проєктної діяльності називають «дизайн-петля»: з'єднуючи за допомогою рефлексійного аналізу кінцевий результат з початком роботи, ми замикаємо коло нашої діяльності, надаємо процесу цілісність, зіставляючи мету й результат [42, с. 57].

Цінність використання методу проєктів у навчанні англійської мови полягає в тому, що він дає змогу зробити навчально-виховний процес динамічним, різноманітним, психологічно збалансованим, сформувавши мотивацію саморозвитку мовної особистості, сприятливі стосунки між учасниками проєктної роботи, допомагає розвивати організаційні здібності, творчі задатки школярів, збагачувати їхній пізнавально-мовленнєвий досвід, - усе це стимулює позитивне ставлення учнів до змісту й процесу українськомовної освіти [20, с. 11].

Фахівці (С. Ніколаєва, М. Романовська, Г. Селевко, А. Хуторський та ін.) зазначають, що метод проєктів можна практикувати як в старших класах, та і в молодших. Головне правило при цьому: чим молодша дитина, тим простіший проєкт.

Орієнтовна модель методу проєктів може складатися з таких елементів [44]:

- цілевизначення, усвідомлення учнями проєктного завдання до відповідної теми, планування;
- поетапна робота учня (учнів) над виконанням проєкту: пошук тематичної інформації, творче опрацювання її, за потреби проведення опитування чи анкетування, аналіз зібраного матеріалу, опанування мовленнєвих штамів, узагальнення й оформлення результатів;
 - презентація, захист проєктів учнями;
 - загальне обговорення проєктів в учнівському колективі;
 - рефлексія проєктної діяльності;
 - підбиття підсумків проєктної роботи, оцінювання проєкту, його презентації та захисту за номінаціями «найбільш оригінальний проєкт», «найбільш нудний проєкт», «найбільш цікавий проєкт», «найбільш

захоплюючий проєкт», «найбільш практично орієнтований проєкт» і т. д.

У школі при вивченні англійської мови з метою формування лексичної компетентності необхідно створити умови для засвоєння базових лексичних знань, навичок, умінь відповідно до вікових особливостей, інтересів учнів та вимог шкільної програми з предмета. В організації досягнення цієї мети важливо дотримуватися специфічних лінгводидактичних принципів роботи над лексикою (позамовного, лексико-граматичного, семантичного, діахронічного та ін.) і реалізовувати їх шляхом використання доцільних методів навчання. Зокрема, у процесі опрацювання лексики на заняттях англійської мови учні середньої школи можуть виконати творчі проєкти «Родинне дерево», «Мої улюблені книги» (у вигляді фотозвіту з елементами розповіді); проєкт-розповідь «Свята в моїй родині»; ігровий груповий проєкт «Мої улюблені тварини», мета якого - підготувати й розіграти інсценівку фрагменту уроку у вигляді розповіді своїм однокласникам про своїх свійських тварин і т. д. Виконання названих проєктів дає змогу учням якісно розширювати словниковий запас, розвивати вміння використовувати лексичні засоби у власному мовленні, збагачувати культуровідповідний пізнавально-мовленнєвий досвід, що, своєю чергою, формує в них лексичну компетентність.

В учнів основної і старшої школи є більше внутрішніх резервів для проєктної діяльності. З метою формування лексичної компетентності в процесі навчання англійської мови таких школярів можна залучати до виконання творчих, ігрових, інформаційних, дослідницьких проєктів чи прикладних. Вчитель має давати такі теми проєктів, які потребують від учня самостійності у творчо-пошуковій діяльності, змоги використання іноваційних технологій. Крім того, в учнів старших класів теми учнівських проєктів можна диференціювати з урахуванням профілю навчання для збагачення школярів профільно-орієнтованою лексикою. Наведемо деякі рекомендації щодо використання методу проєктів з метою формування лексичної компетентності учнів на середньому і старшому етапах навчання іноземної мови.

Проєкт «Рекламні ролики». Мета проєкту як продуктивної діяльності,

наприклад, - створити рекламні ролики для ознайомлення з новою книгою, яка була до вподоби, та підготувати відповідні коментарі до тематичної лексики щодо семантики, походження, словотворення, слововживання.

Проект «З яким настроєм учні нашої школи вивчають іноземну мову». Дослідження соціолінгвістичної проблеми на основі спостережень, анкетування, бесід дасть змогу з'ясувати ціннісне ставлення учнів школи до вивчення англійської мови. Дослідницький проект повинен мати чітку структуру, поєднувати текстове й наочне оформлення результатів проектної діяльності.

Проект «Здоровий спосіб життя очима дитини». Результатом проекту може бути конкурс учнівських презентацій про правила дотримання гігієни чи здорового харчування, створений учнями, дослідження відповідних ідей з приводу правильної здорової поведінки учнів для збереження свого здоров'я. Як варіант, мета проекту - дослідити особливості таланту старшокласників створення презентації за наданою темою, розкриття своїх здібностей. У проектній роботі можна захистити тезу: основні ознаки здорового способу життя людини - заняття спортом, дотримання режиму дня, правильне повноцінне харчування тощо.

Проект «Україна - мій рідний дім». Спільний міжрегіональний проект доцільно організувати між учнями (групами старшокласників) шкіл різних регіонів України. Учні мають у співпраці досліджувати й обговорювати, наприклад, краєзнавчі проблеми через призму соціолінгвістики чи етнолінгвістики. Відповідна проектна діяльність передбачає інтернет-зв'язок зі школами, пошук учнями краєзнавчої інформації, зокрема й лінгвокраєзнавчої, анкетування, інтерв'ювання, аналіз, продукування оригінальних ідей, оформлення краєзнавчих матеріалів у вигляді колажу тематичної лексики, фотогалереї, слайд-шоу чи тематичних інтелектуальних карт для презентації та обміну інформацією. У результаті дослідження можна створити спільний міжрегіональний інтернет-журнал «Україна - мій рідний дім».

Освітнє значення методу проектів полягає в тому, що він сприяє

формуванню не лише предметної, а й метапредметних компетентностей, пов'язаних із метапредметною діяльністю (цілевизначенням, плануванням, пошуком інформації, порівнянням, аналізом, синтезом, класифікацією, осмисленим читанням, контролем, коригуванням, оцінюванням, рефлексією), що виражається в регулятивних, комунікативних, пізнавальних діях. Аналіз шкільної практики свідчить, що в досвіді роботи творчих учителів, які використовують метод проєктів, вдалі проєкти виконавці розміщують у своєму учнівському портфоліо, яке враховується під час прийому в старші профільно-орієнтовані класи для подальшого навчання.

З огляду вищевикладеного, ефективна реалізація методу проєктів у вивченні іноземної мови залежить від урахування таких навчально-організаційних умов:

- педагог повинен добре розуміти суть методу проєктів, не плутати його з написанням рефератів;

- словесник має створити умови для самостійного пошуку учнями способів виконання завдань предметно орієнтованого проєкту, уявляти модель кожної проєктної теми, над якою працює учень чи група учнів, допомогти школярам виробити свій погляд на проблему, шляхи її розв'язання й провести самоаналіз учнівської проєктної діяльності та її результатів;

- в оцінюванні проєкту потрібно враховувати не лише композиційно-змістові характеристики, а й критичне мислення, вияв креативності, мовне оформлення, якість презентації, рівень спілкування, уміння співпрацювати тощо.

Отже, лексична компетентність учнів - це інтегративне особистісне утворення, сформоване на основі синтезу відповідних знань, навичок, умінь, ставлень, досвіду, що дає змогу застосовувати лексичні знання в навчально-мовній практиці, у різних видах мовленнєвої діяльності й ситуативно виправдано користуватися лексичними засобами під час спілкування в умовах соціальної комунікації. Чим більше учень володіє лексичною компетентністю, то більш різноманітною і вправною є його мовленнєва поведінка. Особливий

потенціал у формуванні лексичної компетентності учнів має метод проєктів, оскільки збагачує словниковий запас учнів, пізнавально-мовленнєвий досвід, забезпечує розвиток організаційних здібностей, творчих задатків, позитивного ставлення до комунікативно виправданого, влучно сказаного слова. Перспективним є дослідження формування лексичної компетентності учнів на уроках англійської мови засобами навчально-ігрової діяльності в умовах сучасного освітнього середовища.

Стрімкий розвиток інтерактивних технологій в житті людини дає змогу сучасній системі освіти навчити майбутнє покоління гнучкості, комунікабельності, відкритості, здатності адаптуватися до життєвих ситуацій, критично мислити, бути готовими до міжособистісного та міжкультурного спілкування, комунікативної компетентності. Статус англійської мови як мови міжнародного спілкування визнає оптимальний її розвиток на різних рівнях та необхідність вивчення її аспектів, впровадження в програму навчання та виховання підлітків. Важливим засобом адаптації дітей до англомовного середовища є володіння учнів англійською мовою.

Англомовна лексична компетентність є важливою складовою формування елементарної англомовної комунікативної компетентності. Вона включає в себе сукупність необхідного лексичного запасу та вміння його використовувати в різних життєвих ситуаціях.

До жваво обговорюваного методу, що викликає дискусії, можемо віднести метод фізичного реагування (*total-physical response*). Дослідження відмічають, що ефективність методу залежить від вікової категорії учнів та більш доцільний у практиці середньої школи, коли виникає необхідність у формуванні невербальної поведінки учнів. Прихильники використання методу у старшій школі апелюють, перш за все, до необхідності розвитку поведінкової компетентності учнів, розширення методики формування критичного мислення та оцінки власної поведінки, синергії досвіду. Метод повної фізичної реакції базується на узгодженні мовлення і дії, умінні прогнозувати результат з

використанням екстралінгвістичного інструментарію - інтонація, жести та міміка [23].

Суть інтерактивного навчання полягає в особливій організації навчального процесу, коли всі учні виявляються залученими в процес пізнання, запам'ятовування, обговорення. Інтерактивні методи навчання, які допомагають асоціювати предмети, явища, характеристики, об'єкти фізичного та духовного світу, створюючи ментальні схеми застосування можна використати в виді гри або змагань для дітей різного віку. Деякі вже були перераховані у роботі. Можна також додати завдання, при виконанні яких учні будуть виступати в роль викладача, батьків, працівниками офісу, або будь-яких обраних ними організацій.

Популяризації використання сучасних технологій під час навчання учнів та впровадження цих технологій у загальний навчальний процес закладів освіти сприяла чимала кількість наукових робіт та фундаментальних досліджень. Значний внесок у дослідження проблеми формування англомовних лексичних навичок зробили вітчизняні та зарубіжні науковці, такі як Ніколаєва С.Ю., Панова Л.С., Потюк І.Є., Шатилов С.Ф., Борщовецька В.Д., Смоліна С.В., Гринюк Г.А. та інші. Використання сучасних технологій, як засіб формування лексичної компетентності англійської мови, вивчали такі науковці як Зубенко Т.В, Рашевська Н.В., Ткачук В.В., Семеріков С.О., Кіган Д., Тракслер Дж., та інші [37].

У свою чергу вчені Я. Брухаль та О. Білик в своєму дослідженні акцентують увагу на тому, що сучасні інтерактивні методи навчання у розвинутих та провідних країнах використовуються в галузі освіти та науки, управління, організації викладання для фахівців-практиків, і крім того як технічні засоби підтримки навчання для всіх здобувачів освіти [4]. Зараз акцент на ці методи навчання зростає у всіх закладах освіти, свідченням чого є поява чималої кількості наукових журналів, технічних звітів і книг, збільшення кількості вітчизняних і зарубіжних наукових конференцій (mLearn, IMCL).

Варто було б зазначити, що Т.І. Коваль описує інтерактивні технології навчання іноземних мов та розширює їх сутність використання у сучасних закладах освіти. Як свідчать дослідження учених, основними напрямками формування перспективної системи освіти, що мають принципово важливе значення для України, котра нині перебуває на етапі складних економічних перетворень, є такі:

- підвищення якості освіти шляхом її фундаменталізації, інформування учнів про сучасні досягнення науки у більшому обсязі та швидшими темпами;
- забезпечення орієнтації навчання на нові технології інформаційних систем і насамперед на інформаційні комп'ютерні технології;
- забезпечення більшої доступності освіти для різних верств населення;
- підвищення творчого потенціалу освіти [44].

У роботах Т.В. Зубенко розглянуто та проаналізовано інформаційні технології створені американськими науковцями для удосконалення шляхів та методів навчання англійської мови як іноземної в межах програми "AE E-Teacher Program", розробленої під керівництвом неприбуткової організації з розвитку людини "FHI 360" (Family Health International 360) з метою покращення вивчення англійської мови, надання доступу до різноманітних автентичних матеріалів, що відповідають найважливішим проблемам розвитку методики навчання іноземної мови в міжнародній освіті та потребам людства [15].

Можемо підсумувати і зазначити те, що проблематика використання та впровадження сучасних інформаційних технологій у процесі вивчення англійської мови та удосконалення комунікативної компетентності залишається й досі недостатньо дослідженою. Більшість вчителів вважають, що відсутність гарної та актуальної методичної бази уповільнює використання інтерактивних технологій і їх поширення на практичних заняттях учнів. Недостатня кількість різноманітних вправ з використанням сучасних технологій під час вивчення англійської мови, необхідність їх розробки та створення нових з актуальним

лексичним запасом й використання їх під час навчального процесу є актуальною проблемою сьогодення.

Як зазначає вчена Тернавська Л.М., розуміння психолого-педагогічних передумов формування англомовної лексичної компетентності та вільного володіння іноземною мовою є надзвичайно важливим у процесі опанування лексиною. Вона зважає на те, що психологічний та педагогічний аспекти є складовими компонентами процесу навчання, а отже ефективність самого навчання залежить значною мірою від них [43].

В процесі формування англомовної лексичної компетентності перед вчителями англійської мови постає два основних завдання:

- допомогти учням опанувати знання про лексичний склад англійської мови;
- надати учням можливість розвивати лексичну компетентність та допомагати їм вдосконалювати її.

Переглядаючи роботу науковців А.В. Красулі та А.В. Кримої можна зрозуміти, що ознайомлення з рецептивною лексиною здійснюється, як правило, у процесі читання на основі графічного зображення слова. У процесі читання виділяється окреме слово і, виходячи з його форми в тексті, встановлюється його словникова форма, яка співвідноситься зі словниковим значенням шляхом визначення контекстуального значення [21].

Красуля А.В., зазначає, що всі тренувальні вправи сприяють процесу пізнання інформації. Щоб співвіднести графічний образ слова з його звуковим чином, лексеми вимовляються вголос. Визначення значення слова в різних поєднаннях відбувається шляхом порівняння його з словниковою формою. При виборі слів з тексту, що відносяться до певної підтеми, ситуації, і виборі однокореневих слів посилюється значення парадигматичних і синтагматичних зв'язків слова. На базі словотворчих елементів можна визначити значення того чи іншого слова [21].

Дослідниця Кримова А.В зазначає, що адекватне володіння лексиною - це запорука успішного досягнення мовної компетентності. Лексична

компетентність, складова іншомовної комунікативної компетентності, іноді буває навіть більш важливою, ніж інші складові (наприклад, фонетична чи граматична компетентність) [21, с. 51].

Процес формування лексичної компетентності передбачає поетапне накопичення учнями лексичних знань, вироблення і вдосконалення лексичних умінь і навичок, їх застосування в опануванні лінгвістичними категоріями інших рівнів мовної структури, в науково-дослідницькій, пізнавальній, комунікативній діяльності, у вирішенні навчальних завдань.

Виходячи з вищевикладеного, можна впевнено стверджувати, що в процесі формування лексичної компетентності на уроках англійської мови з боку вчителя доцільно створювати для учнів такі умови, щоб вони відчували і були рівноправними учасниками навчального процесу з особистим, характерним для кожного учня, когнітивним стилем. Така інтеграція буде дозволяти активно та більш успішно формувати лексичну компетентність.

На основі проведеного аналізу різноманітних джерел можна сказати, що здатність учня до коректного оформлення своїх висловлювань і розуміння мовлення інших на уроках англійської мови з використанням відповідних навичок, знань, з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти, і є лексичною компетентністю, яку вчитель формує протягом навчального заняття.

В ході освітнього процесу в учнів формується лексична компетентність за допомогою різноманітних методів інтерактивного навчання, які сприяють розвитку навчально-пізнавальної діяльності. Враховуючи необхідність підготовки учнів шкіл до подальшого навчання та трудової діяльності, підвищення їх здібностей, високої та якісної конкурентноспроможності, що забезпечить їм професійний розвиток у майбутньому, важливо протягом навчальних занять використовувати різноманітні інформаційні технології.

При формуванні лексичної компетентності необхідно враховувати вікові особливості школярів та планувати очікувані освітні результати.

В ході навчання учні можуть свої показати результати, такі як:

- особистісні - вплив життєвого досвіду, особистих якостей, соціалізацію, ціннісні орієнтації, ставлення;
- предметні - навчальні досягнення, рівні засвоєння, особистого досвіду застосування знань, вмінь;
- міжпредметні, які ґрунтуються на зв'язках засвоєння змісту предметів однієї освітньої галузі або між галузями;
- метапредметні - визначають рівень оволодіння учнями ключовими компетентностями як універсальними здатностями особистості (уміння вчитися, інформативна, соціальна, підприємницька) [34].

Висновки до розділу 1

У данному розділі було розглянуто поняття про інтерактивні технології та їх класифікацію. Використання інтерактивних технологій має великий потенціал для формування лексичної компетенції на уроках англійської мови.

Класифікація інтерактивних технологій дозволяє вчителям вибрати найбільш підходящі інструменти для ефективного вивчення лексичного матеріалу, підвищення зацікавленості учнів у навчанні, розвитку креативного мислення, залучення до активної участі та взаємодії при проведенні заняття, осмисленого практичного застосування нових слів і виразів. Це також дає можливість персоналізувати процес навчання з урахуванням потреб, рівня знань, когнітивних стилів кожного учня, створити рівноправність учасників освітнього процесу.

Графічні інтерфейси, відео- та аудіоматеріали, онлайн-ресурси, інтерактивні вправи та активні методи комунікації допомагають донести учням реальний контекст використання слів та виразів, зробити процес навчання більш цікавим, пізнавальним. Використання інтерактивних технологій

стимулює мотивацію здобувачів освіти та сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Процес вивчення англійської мови за допомогою інтерактивних технологій є більш ефективним, оскільки він спрямований на практичне використання лексики у реальних ситуаціях. Вчитель може використовувати інтерактивні завдання та ігри, які дозволять учням застосовувати нові терміни та фрази у різних комунікативних ситуаціях, відчуваючи себе дійовою частиною події, що відбувається на занятті.

Загалом, використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови забезпечує ефективне середовище для вивчення лексики. Вони допомагають учням активно займатися вивченням та використанням слів і виразів у реальних ситуаціях, що розширює можливості використання їх мовних навичок. Застосування різних типів та методів дозволяє вчителям варіювати підхід до навчання та забезпечувати найкращі результати у формуванні лексичної компетенції учнів.

Однак, важливо пам'ятати, що інтерактивні технології повинні бути додатком до якісного викладання. Вчитель повинен використовувати ці технології стратегічно, враховуючи конкретні цілі уроку та потреби учнів. Оптимальна комбінація традиційних методів навчання і інтерактивних технологій допоможе досягти найбільш вдалих досягнень у розвитку лексичної компетенції.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ У УЧНІВ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

2.1. Сучасні інтерактивні методи формування в учнів лексичної компетентності на уроках англійської мови, їх застосування

Враховуючи сучасні вимоги до навчання молоді як особистості у суспільстві, іновації у викладанні навчальної дисципліни, необхідно застосовувати різноманітні інтерактивні методи і прийоми навчання іноземної мови. Для того, щоб кожен учень взяв активну участь у навчальному процесі необхідно при плануванні сучасного уроку враховувати те, що опановування іноземної мови являє собою складний багатогранний процес запам'ятовування, відтворення і застосування вивченого матеріалу. Для розкриття творчості у здобувачів освіти, підвищення їх мотивації для досягнення найкращого результату вчитель навчального закладу у своїй роботі повинен використовувати сучасні технології.

У ході роботи з учнями при формуванні лексичної компетентності необхідно поєднувати різні види вправ і методів роботи, використовувати традиційні та нетрадиційні, всі доступні сучасні засоби в їх творчому поєднанні, одночасно розвиваючи всі види мовленнєвої діяльності учнів.

Формування лексичної компетентності характеризується значним обсягом технологій та підходів до її формування. Автор популярного підручника «Global» Ліндсей Клендфілд головною умовою для формування лексичної компетентності поставив застосування критичного мислення, а також підбір відповідного матеріалу, який зміг би сприяти розвитку лексичної компетентності учнів [48]. Критичне мислення є надзвичайно важливим

елементом формування лексичної компетентності учнів. Письмову лексичну компетентність учнів краще за все формувати за допомогою виконання некомунікативних і умовно-комунікативних вправ.

В умовах сучасності, все більше актуальності набуває компетентісний підхід до вивчення іноземних мов. Наразі існує потреба суспільства в кваліфікованих фахівцях, здатних вступати в іншомовне спілкування. В таких умовах, процес навчання повинен бути спрямований на пошук нових, інтерактивних прийомів, що стимулюють учнів до породження грамотно оформленого усного чи писемного висловлювання. Актуальність реалізації компетентісного підходу викликана:

- переходом на нову освітню парадигму;
- впровадженням нових програм в освітній процес перевиданням старих і появою нових навчально-методичних комплексів з урахуванням сучасних вимог;
- орієнтацією шкільної освіти на формування ключових компетенцій;
- неефективністю парадигми знань: відсутністю в учнів практичних навичок.

На сучасному етапі розвитку молоді, готуючи уроки, необхідно звертати увагу на те, що сьогодні велику кількість різної інформації в мережі інтернет викладають саме англійською мовою, використання мови учнями часто сфокусоване навколо переглядів іноземних відеороликів, фрагментів та кліпів, прослуховуванням музики, листуванню в онлайн додатках та соціальних мережах з носіями мови або читанням коротких уривків текстів на розважальних сайтах.

З метою формування лексичної компетентності в процесі навчання англійської мови учнів можна залучати до виконання творчих, ігрових, інформаційних, дослідницьких чи прикладних (укладання словників, складання коротких розповідей, невеликих доповідей, коротких інформативних тез та ін.) проєктів.

Основними формами інтерактивної роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і мікрогрупах. Спільна колективна діяльність створює оптимальні умови для активізації можливостей кожного й розвиває здатність правильно сприймати інших та адекватно оцінювати себе, результати своєї діяльності, не втрачаючи до неї інтересу.

При залученні учнів для сумісної роботи на уроках я схильюся до використання таких інтерактивних методів, які б було доцільніше та успішніше застосовувати для розвитку лексичної компетентності:

- «Brain Storming» («Мозковий штурм»);
- «Signal Cards» («Сигнальні картки»);
- «Role play» («Рольова гра»);
- «Brain-ring» («Брейн-ринг»);
- «Project» («Проектна технологія»);
- дискусія;
- інтерв'ю;
- круглий стіл;
- спонтанні діалоги;
- заповни пропуски в оповіданні, та ін.

При плануванні і проведенні таких занять вчитель може вносити власні корективи виходячи з обраної теми для проведення уроку і здібностей учнів, також викладач, покладаючись на свою фантазію і досвід, може спланувати власний інноваційний урок, який буде мати місце в системі навчання.

Можна обирати різні методи, тому що кожен викладач здатен придумати й запровадити в освітній процес ефективні прийоми та методи організації мовної взаємодії учнів. Пропоную розглянути деякі з них детальніше в ході виконання своєї роботи.

Однією з форм проведення інноваційного уроку з використанням інтерактивних технологій в ході навчання учнів англійської мови є «рольова гра».

«Рольова гра»

Тема: Подорож до Великобританії.

Мета: Активна взаємодія учнів між собою; використання лексики, пов'язаної з подорожами; навчитися комунікувати англійською мовою в реальних ситуаціях.

Матеріали: фотографії, тексти про визначні місця, культуру, традиції, страви.

Крок 1: Розділити учнів на групи, кожній групі визначити певну роль або професію (туристи, гіді, готельні адміністратори), пов'язану з подорожами.

Крок 2: Дослідити тему подорожей до Великобританії. Опрацювати наданий роздатковий матеріал.

Крок 3: Кожна група повинна розробити діалог або сценарій, який вони будуть використовувати під час рольової гри. Діалог повинен включати ситуації, в яких учні будуть використовувати лексику, пов'язану з подорожами, таку як бронювання готелю, купівля квитків на автобус або запитання на рецепції.

Крок 4: Проведення рольової гри. Кожна група виконує свої ролі і використовує вивчену лексику для комунікації. Обміняти ролі між групами, щоб учні могли випробувати різні ситуації та розширити свої лексичні навички.

Крок 5: Після закінчення рольової гри оцінити учасників та провести обговорення з учнями: їхні враження, які ситуації були найважчими або найцікавішими, яку лексику вони використовували найбільше та яку лексику вони б хотіли додатково вивчити.

Приклад завдання:

Tourist: Well, I definitely want to visit some of the iconic landmarks like Big Ben, the Tower of London, and Buckingham Palace. I also love nature, so if there are any scenic spots or national parks, I'd love to visit those too.

Guide: Absolutely! Those landmarks are definitely must-visit attractions. We can start with Big Ben and the Houses of Parliament, which are located in the heart of London. From there, we can take a stroll along the Thames River and make our way to the Tower of London. It's a historic castle with amazing stories to tell.

Використання цього методу відповідає потребам учнів у пізнанні навколишнього середовища, їх життя серед своїх однокласників, родини та вчителів. Рольові ігри сприяють розвитку в учнів комунікативної компетентності, допомагають реалізувати основний методичний принцип - комунікативної спрямованості навчання. Вона сприяє підвищенню в учнів мотивації вивчення англійської мови, дозволяє врахувати психолого-вікові особливості учнів, їх інтереси й нахили, сферу їхньої діяльності, моделюючи ситуації реального спілкування [14].

Також для активації розумової діяльності можна використовувати на заняттях метод «Круглий стіл». Він може бути використаний для учнів різноманітної вікової категорії.

"Круглий стіл"

Тема: Хобі.

Мета: Активне залучення учнів до обговорення, використання і розширення своєї лексики з конкретної теми; вдосконалення навичок висловлювання та розуміння англійської мови.

Крок 1: Розподілення учнів на групи по 5 осіб.

Кожній групі надається завдання підготувати дослідження про конкретне хобі. Кожна група обирає своє хобі.

Крок 2: Надання учням часу на дослідження хобі в рамках своїх груп. Вони можуть знайти інформацію про це хобі, вивчити специфічну лексику, знайти фрази та вирази, пов'язані з хобі.

Кожна група обирає представника для подальшого обговорення.

Крок 3: Розташувати стільці таким чином, щоб усі представники груп могли сидіти в колі.

Запрошувати кожного представника групи по черзі до середини кола для презентації свого хобі. Кожен представник може розповісти про своє хобі, починаючи з загальної інформації, наприклад, чому обрав саме це хобі, як довго займається ним, чому це хобі йому подобається.

Після презентації інші учасники задають питання про хобі, використовуючи лексику, яку вони вивчили. Необхідно надати можливість кожному поділитися своїми думками та досвідом.

Крок 4: Після закінчення обговорення хобі, проводиться короткий підсумок, оцінювання учасників, висвітлення основних лексичних одиниць, виразів та ідей, які були обговорені.

"Скринька бажань"

Тема: «Nature».

Мета: Активне залучення учнів до процесу навчання; розвиток лексичної компетентності та впевненості у використанні нових слів і фраз; розвинення креативного мислення, спонтанності та спілкування.

Матеріали: скринька, картки з словами та фразами.

Хід проведення

Крок 1: Підготувати картки на кожному з яких написано слово або фраза, пов'язана з темою заняття. Розмістити картки у «скриньку бажань».

Крок 2: Пояснити учням правила гри. Кожен учень має можливість вибрати одне слово зі "скриньки бажань" і використати його в реченні або короткому висловлюванні на англійській мові.

Крок 3: Запросити першого учня до "скриньки бажань". Він повинен витягнути одну картку зі словом або фразою і прочитати її всім у класі.

Учень має сформулювати речення або коротке висловлювання, використовуючи вказане слово або фразу.

Після висловлювання учень може помістити картку зі словом до "скриньки бажань" або відкласти.

Продовжувати гру, запрошуючи інших учнів до "скриньки бажань" до тих пір, поки всі учні матимуть можливість висловити свої думки.

У разі, якщо учень має труднощі зі формулюванням речення або висловлювання, його можна попросити дати означення слова або навести приклади його вживання.

Крок 4: Підведення підсумків та проведення оцінювання. Виявлення складнощів, які виникали при складені висловлювань; яких лексичних знань не вистачало для виконання завдання.

Приклад завдання:

Card: Wild Nature

P.: I went on a hike and was captivated by the breathtaking scenery of the wild nature surrounding me.

Гра **"Знайди Пару"** на основі словникових карток.

Тема: «Nature and weather».

Мета: Вивчення та відпрацювання лексичних одиниць; розвиток пам'яті та уваги.

Матеріали: Словникові картки з реченнями та текстами, що відображають ситуативний зміст (речення на одній картці, відповідна картка з описом - на іншій), місце для розкладання карток.

Хід проведення:

Крок 1: Пояснити учням правила гри та мету. Розказати, як правильно користуватися картками.

Крок 2: Розкласти картки на столі чи дошці «обличчям» вниз.

Крок 3: Кожен учень на своєму ході обирає дві картки і перевертає їх.

Якщо це пара (речення та опис відображеної події), учень збирає ці картки та коротко продовжує опис відображеної тематики. За оцінкою результатів отримує бали.

Крок 4: Запам'ятовування. Якщо пара не зійшлася, картки повертаються «обличчям» вниз. Учні повинен запам'ятати розташування карток для майбутніх ходів.

Крок 5: Повторення. Гра продовжується доти, доки всі пари не будуть зібрані.

Крок 6: Підрахувати бали кожного учня. Можна створити конкурс та визначити переможця за кількістю зібраних балів.

Гра "Знайди Пару" є цікавим та ефективним інструментом для вивчення нових фраз та їхніх визначень. Вона сприяє активній участі, розвитку пам'яті та сприйняття лексики. Під час гри важливо стимулювати учнів використовувати англійську мову для опису наданої ситуації.

Приклад завдання:

Card 1. Temperature is expected to drop below zero, black ice is possible.

Card 1.1 People engage in winter activities such as skiing, snowboarding, and ice skating. Additionally, animals may hibernate, and some plants enter a period of dormancy. Despite the cold, winter is a season cherished for its beauty and the unique experiences it offers.

P.: Winter is the coldest season of the year, characterized by low temperatures and shorter days. It often brings snow, creating a serene and picturesque landscape. Winter holidays like Christmas and New Year are celebrated with festive decorations, warm gatherings, and a sense of coziness.

Головоломка для вивчення англійської мови: "**Words Maze**".

Тема: «Sports in our life».

Мета: Поповнення словникового запасу; розвиток навичок вживання слів у межах певної тематики; збільшення інтересу до вивчення англійської мови через гру використовуючи логічне мислення.

Матеріали: Картки із словами.

Хід проведення:

Крок 1: Обговорення теми, на яку будуть спрямовані слова у головоломці.

Крок 2: Розкласти картки із словами, утворюючи сітку (матрицю).

Крок 3: Завдання учнів - знайти та виділити слова у сітці, які відповідають обговорюваній темі, використати нові слова у короткому висловлюванні або реченні.

Крок 5: Учні працюють в групах або індивідуально, шукають та відзначають слова в сітці пов'язані із спортивною тематикою, складають та занотовують речення зі знайденими словами.

Крок 6: Оцінювання роботи учнів, нарахування балів в залежності від знайденої кількості слів, активності та співпраці при роботі у групах, вдалого застосування їх у складених висловлюваннях.

Крок 7: Висвітлити нові слова, які були вивчені у ході роботи, їхнє значення. Підсумувати результати заняття.

Приклад завдання:

Referee - Players should respect the decisions made by the referee on the field.

In the football match, the referee awarded a penalty for a foul.

Головоломка "Words Maze" не лише збагатить словниковий запас учнів, але й сприятиме розвитку логічного мислення та активного вживання слів з вивчаємої теми.

Оцінювання розвитку лексичної компетентності учнів визначається у балах.

1-3 бали (низький рівень): учень не орієнтується у відтвореній ситуації; має обмежений словниковий запас, використовує переважно загальні слова і фрази; речення не утворюють повноцінного тексту; використовує повтори або загальні слова для опису конкретних подій; відсутнє використання спеціалізованих термінів або словникових засобів для точного вираження думок, побудови речення; формує та аргументує свою думку виокремленими фразами; допускає багато лексичних та граматичних помилок; не ставить запитань; відповіді неправильні.

4-6 балів (середній рівень): учень погано орієнтується у відтвореній ситуації; має посередній словниковий запас, використовує загальні слова, але з деякою різноманітністю; здатен використовувати слова і фрази для вираження базових ідей та думок; використовує прості синоніми і варіанти слів для уникнення повторів; формує речення, які мають певну зв'язність, але неповно розкривають зміст тексту; допускає деякі лексичні та граматичні помилки; формує умовно правильні питання; відповіді нечіткі, неповні.

7-9 балів (достатній рівень): учень орієнтується у відтвореній ситуації; має розширений словниковий запас, включаючи спеціалізовані терміни та фрази;

здатний використовувати точні слова для передачі ідей та деталей; використовує варіативності в словах і фразах для збагачення мовлення; вправно формує речення наповнені змістом; допускає незначні лексичні та граматичні помилки; формує правильні короткі питання; відповіді коректні, відповідають змісту.

10-12 балів (високий рівень): учень добре орієнтується у відтвореній ситуації; має великий словниковий запас, включаючи широкий спектр загальних і спеціалізованих термінів; використовує точні, багатозначні та експресивні слова та висловлювання для передачі складних ідей, дібрані залежно від мети висловлювання; використовує різноманітні фразеологізми, ідіоми та вирази для збагачення мовлення; між реченнями є логічні зв'язки; відсутні лексичні та граматичні помилки; формує правильно сформульовані питання; відповіді творчі, розгорнуті, відповідають змісту.

В своїй роботі я доводжу те, що основною метою формування іншомовної лексичної компетентності учнів є формування продуктивних та рецептивних лексичних навичок, які необхідно формувати за допомогою інтерактивних методів навчання.

Успішність засвоєння цих навичок залежить від наявності в учня вміння спостерігати, порівнювати та аналізувати мовні явища; працювати з різними словниками; здогадуватися з контексту про значення слова тощо.

Вчитель має запропонувати такий спосіб засвоєння знань, який би був спрямований на розвиток кожного учня. Для цього важливо, щоб школярі були головними дієвими героями на уроці, почували себе вільно та комфортно, брали активну участь протягом усього заняття.

У концепції Нової української школи задекларовані зміни підходів до оцінювання результатів навчання. Одним із таких підходів є формувальне оцінювання, яке вважають оцінюванням для поліпшення навчання. Формувальне оцінювання створює можливість вчителю відслідковувати процес просування учня до навчальних цілей і вчасно вносити корективи в навчальний

процес. Для учня формувальне оцінювання слугує рекомендацією до дії, а не педагогічним вироком.

В процесі використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови для оцінки формування лексичної компетентності доцільно буде використовувати самооцінювання. При використанні такого підходу учні будуть вбачати мету навчання, прагнути проявляти особисті вміння й досягати успіхів. Для самостійного оцінювання можна використовувати різні форми карт, таблиці самооцінки тощо. Бажано, щоб проведення самооцінювання роботи учнів на занятті передувало оцінюванню вчителем.

2.2. Формування лексичної компетентності за допомогою інтерактивних технологій (плани-конспекти занять).

На початку складання плану-конспекту уроку я приділяю особливу увагу тому, щоб в роботі на уроці були задіяні всі учні. Вони повинні при спілкуванні, на основі лексичних знань, навчитися та вміти використовувати мовний словниковий запас, миттєво викликаючи з тривалої пам'яті еталон слова залежно від конкретного мовного завдання, доречно вживаючи обрані вирази, фразеологічні звороти в межах набутих знань, а також забезпечували підтримку функціонування зазначених навичок на необхідному рівні та здійснювали постійний контроль процесу лексичного наповнення мовлення, мали логічне мислення. Також при проведенні уроку доречно використовувати аудіювання, завдяки якому проводиться опрацювання мовленнєвої діяльності, сприймання мовлення на слух, його розширене розуміння. При розробці плану-конспекту уроку я намагався використати метод «мозкового штурму» (мозкова атака, «Brain Storming»), при якому буде виконуватись розв'язання проблеми на основі стимулювання творчої активності учнів.

Lesson 1

Клас: 9

Тема: «Моя майбутня професія. Плани на майбутнє».

Мета: закріпити і поглибити знання, отримані на уроках; розвивати та вдосконалювати вміння учнів працювати в команді та самостійно, формувати навички раціонального використання часу; продовжувати вчитися практично використовувати орфографічний словник; сприяти розвитку пізнавальної активності учнів; розвивати увагу, мислення, уяву, збагачувати словниковий запас, пам'ять. Виховувати відповідальність, охайність, працелюбність, самостійність; інтерес до вивчення іноземної мови.

Навички: читання, перекладу, письма, аудіювання, мовлення.

Очікувані результати: після цього заняття учні зможуть розуміти та використовувати лексику з поданого матеріалу; свідомо вживати розширений об'єм слів за вивченою темою; аналізувати переглянуте відео з інтернету; проводити аналіз отриманої інформації з англomовних джерел інтернету.

Тип уроку: систематизації й узагальнення знань.

Обладнання: підручник, проєктор, наглядний матеріал, роздатковий матеріал.

Забезпечення заняття:

1. Додаток «Word Dictation».
2. Англо-українські словники.
3. Матеріали з мережі інтернет.
4. Л. Верба «Грамматика сучасної англійської мови» с. 57-59.
5. Голіцинський «Збірник граматичних вправ» с. 307.

Хід уроку PROCEDURE

I. Introduction

1. Greeting.

Teacher: Good day everyone! I am very glad to see you and I hope that you will be able to solve all my tasks today.

T.: You will finish school soon. Some roads will be open to you. Your parents and teachers try to give you advice. Who will you be? Who helps you in choosing a profession?

T.: "If you do not think about the future, you will not have one" (John Galsworthy).

2. Topic and aims of the lesson.

And the theme of our lesson is «My future profession. Plans for the future.»

The epigraph of our lesson is:

“Every man is the maker of his own future” (Richard Steele).

T.: Explain this motto, please.

T.: Every person plans to improve his life. Gain knowledge for future study. Try to get a profession. To do this, she plans to study either in Ukraine or abroad and get a diploma.

T.: Today you will try:

- talk about your plans for the future and your future profession;
- perform several tasks;
- repeat vocabulary from the topic "Professions";
- improve practical listening, reading and speaking skills.

3. Warming up activity.

«Brainstorming»

Teacher: Now you are at the age when you need to think about your future profession. Answer the questions.

Who would you like to become? And why?

- What skills do you need for your job?
- What subjects are important for your profession?
- What do you expect from your future work?
- What will you become after graduation?
- What did you want to be as a child? Have you changed your mind?
- Most of you want to have a well-paid job, a stable career, an interesting job?

T.: Let's try to play the game "What is this profession?"

Introductory exercises.

Listen to the definitions of professions, try to guess and name them.

1. Knows how to count well and keeps financial records of the enterprise. Who is this?
2. Who works with bricks?
3. Who designs clothes?
4. Who makes computer programs?
5. Who stands in front of a group of musicians or singers and directs their playing or singing?
6. Who preserves life, prescribes medicine?
7. A person who changes spoken words from one language to another?
8. Whose job is to design buildings?
9. Whose job is to run the company?
10. Who teaches students?

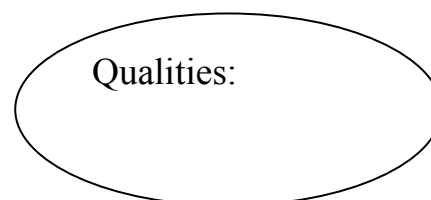
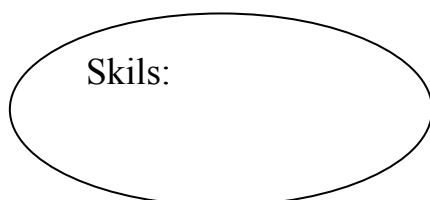
Task:

In pairs, draw a mind map of the qualities and skills useful for each profession.

Sample answers:

Skills: communication skills , computer skills , driving , language skills , organizational ability , typing.	Qualities: cooperation , creativity , cultural awareness , flexibility , initiative , motivation.
---	---

T.: And now, each pair draws a mind map in a notebook.

T.: So pupils , We `ll continue to speak about jobs and professions.

T.: When choosing a profession, you pay attention to various things and factors that make work pleasant and useful.

T.: What will you be influenced? Make only one sentence. Write it in your copybook.

T.: The choice of profession will be influenced by:

- things I'm good at;
- my interest;
- my talent;
- my ambitions;
- my desire to study further;
- my craving for work;
- my personal qualities;
- my adult skills and experience.

II. Main part of the lesson

1. Vocabulary Activation.

We use application «Word Dictation»

Diploma - диплом

Majority - більшість

To improve - покращувати

Job opportunity - працевлаштування

Foreign education - закордонна освіта

Prestigious education - престижна освіта

Stable career - стабільна кар'єра

Bright future - яскраве майбутнє

Skills - навички

1) Match the pictures with the given words. Describe each job in one sentence.

Your task is to match pictures with professions.

<ol style="list-style-type: none"> 1) biotechnologist 2) computer programmer 3) secretary 4) web designer 5) lifeguard 6) doctor 7) builder 8) teacher 9) driver 10) an engineer 11) pilot 12) cook 	<div style="display: flex; flex-wrap: wrap; justify-content: space-around;"> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> <div style="width: 45%; text-align: center;"> </div> </div>
---	---

T.: Divide these jobs into Traditional and Future .

2. Work in groups.

Make a list of jobs which are popular today.

T: There are thousands of professions in today's world, and every year some of them disappear or become less popular, while others appear. Now we will work in groups.

3. Vocabulary Practise.

T: It is important for you to know how to use the words "job", "profession", "occupation" and "career".

Let's read the definition:

1). A job is work that a person does regularly to earn money; - regular paid work you do for an employer.

2). Career is the professional growth of a person during his life, usually in one field.

Career is the professional growth of a person during his life, usually in one field.

3). A profession is a job that requires special education and training, often university education, and provides a fairly high social status.

4). What is the profession of your parents, mother and father?

Remember the words: "job", "profession", "occupation" or "career".

Insert the words "profession", "job", "occupation" or "career" into the sentences.

a) How long was Mariyka unemployed?

She was looking for _____ for two months.

b) Maxim, quickly built _____, and became the director.

c) Volodymyr has a beautiful _____, for which he receives a high salary.

d) My mother is a doctor. I like that _____ and I can follow in her footsteps.

4. Grammar.

1). Read the sentence. Pay attention to the prepositions.

- Workers who worked as construction workers came to work.

- Victoria received an offer to work on stage as a ballerina.

- Serhiy works in the theater together with his father.

2). Complete the sentences with as, in, for

- When my mother was young, she worked as a _____ nurse.

- After that, she studied and became _____. She worked _____ in several hospitals.

- She worked _____ in several hospitals.

- Now she is the chief doctor and _____ the hospital.

5. Listening.

<https://www.youtube.com/watch?v=n8q-pArow40&t=127s>

«Grade 9. English. Types of jobs. Listening».

Which modern professions were listed in the video?

<https://www.youtube.com/watch?v=w81--c0wNG4>

"Grade 9. English. Career and work"

What does an employee's salary depend on?

6. Reading.

I dream of studying at a medical college. I want to be a nurse. Help patients to maintain health or recover. And then I will enter the university, become a doctor. This is my dream.

What is the text about?

III. Final part. Summing up.

Reflection (synquain) (work in groups).

T. Let`s work in groups. Think a little and write your variant on a sheet of paper.

T. I want to end our lesson with thoughts - "Only me".

Grown-ups always want to know,

“What you want to be when you grow up?”

I never know what to say, my answer changes every day.

Maybe I will be a computer engineer.

I can be a TV host.

I will be a pilot and fly in the sky.

I will be an actor, a doctor.

I never know what to say, my answer changes every day.

I think for now I will just be myself, a good person with a big heart.

And whoever I become, I want to help people.

Homework.

Your home task is to prepare the project “Professions in my family”.

Lesson 2**9 клас****Тема: "Англійський Кіносеанс"**

Мета: навчання та вдосконалення навичок англійської мови через перегляд та обговорення фільмів; сприяти розвитку пізнавальної активності учнів; розвивати увагу, мислення, аналіз, збагачувати словниковий запас, пам'ять; розвивати інтерес до вивчення іноземної мови.

Навички: читання, перекладу, письма, аудіювання, мовлення.

Очікувані результати: учні розуміють та вдало використовують лексико-граматичний матеріал опрацьований на занятті; аналізують та досліджують відеоматеріал.

Тип уроку: систематизації й узагальнення знань.

Обладнання: підручник, проєктор, наглядний матеріал, роздатковий матеріал.

Забезпечення заняття:

1. Додаток «Word Dictation».
2. Англо-українські словники.
3. Роздатковий матеріал.
4. Матеріали з мережі інтернет.

Хід уроку**I. Introduction.*****1. Greeting.***

T.: Hello everyone!

I hope you are all doing well today. I am very excited for our English class today as we are going to have an English movie session.

2. Aims of the lesson.

T.: Movies are a great way to improve our English skills, as we get to listen to native speakers and practice our comprehension skills. Today, we will be watching a popular English movie together and then discussing it afterwards.

I encourage you all to actively participate during the movie by trying to understand the dialogues and taking note of any new vocabulary or phrases that catch your attention. After the movie, we will have a discussion where you can share your thoughts, ask questions, and express your opinions about the movie.

Remember, don't worry if you don't understand everything. The purpose of this activity is to improve our English skills while enjoying a movie together. So, let's have fun, learn, and make the most out of this English movie session!

Let's get started!

II. Main part of the lesson

1. Vocabulary.

Movie, film - кіно

Director - режисер

Characters - персонажі

Stuntman, stuntwoman - дублер

Plot, story - сюжет

Scene - сцена (частина фільму в проміжку часу)

Scary - страшний

Cheesy - банальний

Heart-warming - душевний

Uplifting - надихаючий

Touching - зворушливий

Genre - жанр

Thriller - трилер

Action movie - бойовик

Western - вестерн

Horror film - фільм жахів

Comedy - комедія

Drama - драма

Historical movie - історичний

Romantic comedy - романтична комедія

Sci-fi movie - фантастика

Mystery - детектив

Actor - актор

Actress - актриса

Stars as - грає роль

Plays the lead - виконує головну роль

Give an excellent performance - чудово зіграти роль

His acting was superb - його акторська гра була неперевершеною

2. Reading and speech.

Надання необхідного для проведення спільного проєкту інформаційного матеріалу.

T.: Why is it beneficial to learn English through movies?

P.1: Learning English through movies is a fun and effective way to improve our language skills. There are several reasons why this method can be highly beneficial.

P.2: Firstly, movies provide us with an authentic and immersive language experience. By watching movies in English, we expose ourselves to real-life conversations, colloquial language, and various accents. This exposure helps us develop our listening skills and train our ears to understand different speakers.

P.3: Secondly, movies offer a visual context that aids in understanding. When we watch a movie, we not only hear the language but also see the facial expressions, body language, and settings that convey meaning. This visual context assists in comprehension and helps us grasp the nuances of the language.

P.4: Moreover, movies expose us to different cultures and perspectives. Through films, we can explore various countries, traditions, and ways of life. This exposure broadens our horizons, enhances our cultural knowledge, and makes us more open-minded individuals.

P.5: Additionally, movies provide a rich source of vocabulary and idiomatic expressions. We can learn new words, phrases, and expressions that are commonly used in everyday conversations. These can then be integrated into our own speaking and writing, making our English more natural and fluent.

P.6: Lastly, watching movies can be an enjoyable and engaging way to learn. It adds an element of entertainment to the language learning process, making it more fun and motivating. When we are engaged and interested, we are more likely to retain information and continue practicing.

T.: Let's consider a few useful words and phrases that can be learned from movies:

- “My mama always said, life was like a box of chocolates. You never know what you gonna get.” (Forrest Gump)
- “May the force be with you.” (Star Wars)
- “They may take our lives, but they will never take... our FREEDOM!” (Braveheart)
- Some people can't believe in themselves until someone else believes in them first. (Good Will Hunting)
- Oh yes, the past can hurt. But you can either run from it, or learn from it. (The Lion King)

Task:

T.: How do you understand these phrases?

3. Watching scenes from movies.

<https://speechyard.com/uk/video/serials/fragments/>

- The World's Fastest Indian
- Harry Potter and the Chamber of Secrets
- The Lion King

Recording useful phrases and keywords for further discussion.

4. Work in groups.

Discussion: "Film analysis".

T.: First of all we need to form 3 groups.

Task: Prepare a brief description:

- Who are the main characters of the film? What are they like?
- What important events happen in the film? Were they interesting?
- How did you feel while watching this film?

III. Final part. Summing up.

T.: How can movies improve language comprehension and expand vocabulary?

Homework.

Writing a brief film review using new words and expressions.

Lesson 3

9 клас

Тема уроку: "Science and Technology"

Мета уроку: активізувати лексичний запас учнів на тему технологій; використання мовних навичок для виразного висловлювання своїх думок на тему науки та технологій; навчитися аналізувати та обговорювати вплив технологій на сучасне суспільство; розвиток критичного мислення та навичок комунікації.

Навички: письма, аудіювання, мовлення.

Очікувані результати: учні розуміють та осмислено використовують лексику за темою уроку; сприймають та аналізують відеоматеріали, представлені англійською мовою; вміють проводити аналіз англійськомовних джерел.

Тип уроку: мовленнєвий.

Обладнання: проєктор, наглядний матеріал, роздатковий матеріал.

Забезпечення заняття:

1. Додаток «Word Dictation».
2. Англо-українські словники.
3. Матеріали з мережі інтернет.

Хід уроку

I. Introduction

1. Greeting. Setting the tone for the lesson.

Good morning everyone!

I hope you're all doing well today. It's fantastic to see each of you here, ready for another exciting English lesson. Before we dive into our topic for today, let me express how thrilled I am to have such a motivated group of pupil's.

As we explore the world of Science and Technology, I encourage you to actively participate, ask questions, and share your thoughts. Remember, the more engaged you are, the more you'll benefit from today's lesson.

Let's create a positive and inclusive atmosphere where everyone feels comfortable expressing themselves. Don't hesitate to share your ideas, and let's make this lesson both educational and enjoyable.

So, without further ado, let's embark on our English journey into the fascinating realm of Science and Technology. Are you ready? Let's make it a great lesson together!

2. Warming up.

Short conversational session on the topic: "How do technologies impact your everyday life?"

II. Main part of the lesson

1. Vocabulary.

Side effect - побічний ефект

Nanotechnology - нанотехнологія

Scientists - вчений

Research - дослідження

Theory - теорія

Artificial - штучний

Complicated - складний

Digital - цифровий

Breakthrough - прорив

Observation - спостереження

Origin - походження

Equipment - обладнання, спорядження

Appliance - прилад, обладнання

Satellite - супутник

To invent - винаходити

To discover - відкривати, виявляти

To estimate - оцінювати

Trial and error - метод спроб та помилок

2. Vocabulary Practise.

The «Associations» game – pupil's mention words related to technologies.

3. Watching video «The Science of Innovation».

<https://www.youtube.com/watch?v=UR83B1UuzCY>

Pupil's identify key ideas and create short reflective notes.

4. Group Work: «Debates on Technology».

Forming groups for discussing the pros and cons of the impact of technology.

Groups express their views and provide arguments.

T.: Computers play a crucial role in modern workplaces, streamlining tasks and increasing efficiency.

T.: The use of modern technologies at home provides more time for addressing personal matters.

T.: The mobile phone has firmly become a part of our lives, somewhat altering our perception of time. With the help of a mobile phone, we can shrink distances; time intervals diminish. If we need to talk to someone, there's no need to wait long – just take the mobile phone and talk as much as you want.

5. Experiment.

Role-Playing Game: «Technologies in the Future».

Pupil's are assigned roles as representatives of the future and discuss how technologies can change life in the year 2050.

III. Summarizing.

1. Discussion.

Sharing impressions from the role-playing game. Joint discussion on how modern technologies can influence our lives in the future.

2. Homework.

Creation of an Innovative Project: Prepare a presentation of your ideas for improving existing technologies or developing new products.

Плануючи заняття вчитель обов'язково розраховує на результати від навчання. Тому я спланував заняття з поєднанням різних видів розумової діяльності: аудіювання, переклад тексту, запам'ятовування, робота в групах, вміння комунікувати з колегами, проводити аналіз, використовувати попередньо набуті знання та вміння.

Висновки до розділу 2

Формування лексичної компетентності учнів при вивченні англійської мови набуває нового рівня завдяки використанню сучасних інтерактивних технологій. Цей підхід не лише зробив процес навчання більш захопливим, але й дозволив отримати значущі результати. Було відмічено покращення засвоєння словникового запасу учнями. Використання додаткових інструментів створює привабливе інтерактивне середовище, яке сприяє активному навчанню та поліпщує розпізнавання нових слів.

Інтерактивні технології пропонують різноманітні дії, які сприяють активному запам'ятовуванню та закріпленню нової лексики, що призвело до кращих показників у порівнянні з традиційними методами навчання. Вони часто засновані на іграх або пропонують інтерактивні елементи, які роблять навчання більш приємним і мотивуючим для учнів, як результат - зростання активності в діяльності з вивчення мови.

На заняттях учні мали можливість брати участь у діалогах, імітувати реальні комунікативні ситуації та вдосконалювати свої навички

висловлювання. Завдяки наданню можливості для співпраці та спілкування з іншими розвивається почуття співтовариства та спільного навчання, що покращує розвиток лексичної компетентності. Матеріали уроків включають перегляд та прослуховування відеоматеріалів від носіїв мови, які допомагають відпрацювати свою вимову. Такі умови забезпечують зворотний зв'язок щодо використання мови учнями, дозволяючи їм виявляти та виправляти помилки в реальному часі. Це прискорює процес навчання та допомагає розвинути точніше та природніше використання мови.

Інтерактивні технології забезпечують цілеспрямовану практику граматики та синтаксису, допомагаючи учням покращити розуміння та використання мовних структур. Вони також включають завдання з обмеженим часом, які розвивають навички управління часом і здатність ефективно спілкуватися в умовах дефіциту часу.

Запропоновані заняття включають методи, що сприяють розвитку критичного мислення та навичок вирішення проблем, які необхідні для ефективного використання мови у спілкуванні.

Підсумовуючи, можна сказати, що використання сучасних інтерактивних технологій у вивченні мови має численні переваги у формуванні лексичної компетентності в учнів.

ВИСНОВКИ

Враховуючи потреби розвитку сучасної молоді та вимоги сучасної інноваційної освіти варто звернути увагу на те, що ефективна організація процесу навчання залежить не лише від доцільності вибору засобів навчання, методів контролю, але й від критерію їх інноваційності та актуальності, від організаційно-технічного рішення проблемної ситуації в ході вивчення нового навчального матеріалу на уроці.

Підводячи підсумки своєї роботи, я прийшов до таких висновків:

- Використання сучасних інтерактивних технологій на уроках англійської мови сприяє ефективному формуванню лексичної компетентності учнів. Інтерактивність технологій створює стимулююче навчальне середовище, що сприяє активній участі учнів у процесі вивчення нових слів і лексичних одиниць.

- Використання інтерактивних технологій дозволяє забезпечити більш широкий доступ до різноманітних матеріалів, ресурсів та вправ, що сприяє більш глибокому і повному засвоєнню лексичного матеріалу. Візуальні, аудіо- та відеоматеріали, інтерактивні вправи та ігри допомагають розширити словниковий запас учнів, покращити їх розуміння та використання слів у реальних комунікативних ситуаціях.

- Інтерактивні технології стимулюють мотивацію учнів до вивчення англійської мови, оскільки вони сприймають навчальний процес як цікаву та захоплюючу діяльність. Взаємодія з комп'ютером, планшетом або іншими пристроями сприяє підвищенню мотивації учнів, оскільки надає можливість використовувати сучасні технології, які вони часто використовують у повсякденному житті.

- Важливим аспектом використання інтерактивних технологій є можливість індивідуалізації навчання. Для кожного учня вчитель має можливість підібрати рівень складності завдань у відповідності до потреб і

здібностей. Інтерактивні програми та онлайн-ресурси надають можливість персоналізувати навчальний процес, підвищити його ефективність та результат.

- Результати дослідження демонструють, що використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови сприяє розвитку лексичної компетентності учнів. Учні проявляють зацікавленість та підвищену активність у процесі вивчення нових слів і лексичних одиниць, більш вмотивовані до вивчення мови в цілому.

- Використання сучасних інтерактивних технологій дає можливість вчителю створити цікаве та різноманітне навчальне середовище, завдяки якому учні взаємодіють з різними типами матеріалів, включаючи текст, зображення, звук та відео. Такий підхід сприяє поглибленому розумінню та запам'ятовуванню лексичного матеріалу.

- Інтерактивні технології допомагають учням розвивати навички спілкування та застосування вивченої лексики на практиці. Вони можуть брати участь у віртуальних діалогах, імітувати реальні комунікативні ситуації та вдосконалювати свої навички висловлювання.

- Використання інтерактивних технологій дозволяє ефективно контролювати прогрес учнів. Вчителі можуть використовувати спеціальні програми та інструменти для відстеження успішності учнів, оцінювання їх досягнень та виявлення слабких місць для подальшої роботи.

- Застосування інтерактивних технологій у процесі вивчення англійської мови розширює можливості навчання за межами класної кімнати. Учні можуть використовувати онлайн-ресурси для самостійного вивчення мови вдома або в будь-якому зручному місці.

- Враховуючи швидкий розвиток технологій, використання інтерактивних технологій стає необхідним компонентом сучасного навчального процесу. Вони допомагають створити стимулююче та ефективне середовище для формування лексичної компетентності учнів, а також сприяють їхньому загальному розвитку і підготовці до майбутніх комунікаційних викликів.

Ми живемо в епоху стрімких змін, і лише добре підготовлена молодь може адаптуватися до нових реалій. Для сучасного погляду на освітній процес в системі Української освіти застосування інтерактивних технологій за допомогою сучасних освітніх засобів, є головними засобами навчання учня, як особистості у суспільстві. Грамотний підхід до виховання молоді - це запорука того, що наша країна буде не лише конкурентоспроможною на міжнародній арені, але й стане місцем, де кожен громадянин може зробити важливий внесок у розвиток суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвська В. М. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності: монографія. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2018. 308 с.
2. Батаєв Ю. Ф. Використання прийомів інтерактивного навчання в гуртку «Аквабіотехніка»: веб-сайт. URL: <http://grani.in.ua/wp-content/uploads/2020/06/Використання-прийомів-інтерактивного-навчання-в-гуртку-Аквабіотехніка.pdf> (дата звернення 17.05.2023).
3. Башкір О., Ільченко А. Формування лексичної компетентності учнів на уроках англійської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2020. Вип. 33, т. 1. С. 262-267. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/archive/33_2020/part_1/40.pdf (дата звернення 14.05.2023).
4. Брухаль Я. Б., Білик О.О. Сутнісні характеристики технології мобільного навчання іноземної мови як педагогічної інновації. *Молодий вчений*. 2017. № 6. С. 201-205.
5. Вчимося жити разом: навч. посіб. / Воронцова Т. В. та ін. К.: Алатон, 2017.
6. Гнаткевич Ю.В. Навчання лексичного аспекту чужоземної мови у ВНЗ. К.: Вища школа, 1986. 319 с.
7. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 23-30.
8. Горячий С.С., Гапоненко Л.П. Використання інтерактивних технологій для формування лексичної компетентності на уроках англійської мови. *Collection of scientific papers «SCIENTIA». Theory and practice of modern science: матеріали VI між нар. наук.-теорет. конф. (м. Краків, Республіка Польща, 24 лист. 2023 р.)*. Краків, 2023. С. 183-185.
9. Державний стандарт початкової освіти / Учитель початкової школи. 2018. №4. С. 40-42.

10. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004.
11. Доповідь "Впровадження інтерактивних методів навчання на уроках читання". *На урок. Освітній проєкт*: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/dopovid-vprovadzheniya-interaktivnih-metodiv-navchannya-na-urokah-chitannya-170633.html> (дата звернення 22.05.2023).
12. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладення, оцінювання / за ред. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2003. 273 с.
13. Заїченко Н. В. Інтерактивні методи навчання на заняттях іноземної мови на основі підручника "Real Life" Pearson: метод. посіб. Богуслав, 2018.
14. Застосування інноваційних методів навчання української мови в умовах карантину. *Педагогічні науки*: веб-сайт. URL: <https://ojs.ukrlgos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/1980> (дата звернення 21.05.2023).
15. Зубенко Т. В. Ефективність використання допоміжних засобів веб-сайтів для кращого розуміння тексту під час аудіювання у процесі навчання англійської мови онлайн. *Advanced Linguistics*. 2018. № 1. Р. 41-46.
16. Інтерактивне навчання. Методичні матеріали. *На урок. Освітній проєкт*: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/interaktivne-navchannya-metodichni-materiali-81956.html> (дата звернення 21.05.2023).
17. Інтерактивні технології навчання. *Україномовні реферати*: веб-сайт. URL: <http://www.refotext.com/referat-text-16587-1.html> (дата звернення 08.05.2023).
18. Ключові компетентності. *Вікіпедія*: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ключові_компетентності (дата звернення 22.05.2023).
19. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: веб-сайт. URL: <https://nmetau.edu.ua/file/131.pdf> (дата звернення 19.05.2023).

20. Ковальова Н. А. Використання інтерактивних методів навчання URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia_2015_1/59.pdf (дата звернення 09.05.2023).

21. Красуля А. В., Кримова А. В., Шумило А. О. Застосування мобільних технологій з метою розвитку іншомовної лексичної компетентності студентів при вивченні англійської мови. Теоретична і дидактична філологія: збірник наукових праць. / за ред. Я. М. Домбровської. Переяслав (Київська обл.): ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2020. вип. 32. С. 49-59.

22. Кучерук О. Принципи розвивального навчання і методи реалізації їх у шкільному курсі української мови. *Українська мова і література в школі*. 2017. №1. С. 8-13.

23. Кучерук О. Формування лексичної компетентності учнів у процесі навчання української мови з використанням методу проєктів: веб-сайт. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/28971/1/%21%20Лексична%20компетентність.pdf> (дата звернення 14.05.2023).

24. Лозова В. І. Цілісний підхід до формування пізнавальної активності школярів. Харків: ОВС, 2000. 164 с.

25. Маркова І. В. Сучасні методи формування лексичної компетентності на уроках іспанської мови в гімназії. *Молодий вчений. Херсонський державний університет. Філологічні науки*. 2021. № 4 (92). С. 70-73. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/499/483> (дата звернення 15.05.2023).

26. Методика формування іншомовної лексичної компетенції учнів: веб-сайт. URL: <http://kursova.shop/307-metodyka-formuvannia-inshomovnoi-leksychnoi-kompetentsii-uchniv.html> (дата звернення 16.05.2023).

27. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: навч.- метод. посіб. для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр». / Бігіч О.Б. та ін.; за ред. С.Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.

28. Національна рамка кваліфікацій: Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п> (дата звернення 09.05.2023).

29. Новосьолова В. Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5-7 класів. *Українська мова і література в школі*. 2014. №3 (113). С. 19-23.

30. Піраміда навчання. *Вікіпедія*: веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Піраміда_навчання (дата звернення 12.05.2023).

31. Плюси і мінуси інтерактивних технологій в освіті: веб-сайт. URL: <https://briolight.com/plyusi-i-minusi-interaktivnih-tehnologij-v-osviti/> (дата звернення 17.05.2023).

32. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. / за ред. О.І. Пометун. - К.: А.С.К., 2004. 192 с.

33. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. посіб. / Горошкіна О. М. та ін.; за ред. О. М. Горошкіної, С. О. Карамана. К.: АКМЕ ГРУП, 2015. 250 с.

34. Презентація "Мета і результат уроку в контексті компетентнісного підходу". *На урок. Освітній проєкт*: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-meta-i-rezultat-uroku-v-konteksti-kompetentnisonogo-pidhodu-264946.html> (дата звернення 20.05.2023).

35. Придатко О. В., Ренкас А. Г. Дослідження ефективності та аспекти впровадження інтерактивних засобів навчання в організацію навчального процесу ЛДУБЖД: Збірник наукових праць Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Львів, 2010.

36. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 05.05.2023).

37. Прогресивні методи розвитку лексичної компетентності учнів: веб-сайт. URL: <https://buki.com.ua/blogs/prohresyvni-metody-rozvytku-leksychnoyi-kompetentnosti-uchniv/> (дата звернення 15.05.2023).

38. Професійно-методична підготовка майбутнього вчителя іноземної мови у вищому навчальному закладі: навч.-метод. посіб. / Л.В. Калініна та ін. ; за заг. ред. І. В. Самойлюкевич. Житомир: Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. 165 с.
39. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. *Рідна школа*. 2011. № 8-9. С. 28-36.
40. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. Х.: Вид. група «Основа», 2005. 96 с.
41. Рольова гра як методичний прийом навчання іноземних мов. *На урок. Освітній проєкт*: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/rolova-gra-yak-metodichniy-priyom-navchannya-inozemnih-mov-358627.html> (дата звернення 20.05.2023).
42. Романовська М. Б. Метод проєктів у навчальному процесі. Харків: Ранок, 2007. 160 с.
43. Тернавська Л. М., Шаурман О. А. Формування іншомовної лексичної компетентності студентів немовних ВНЗ засобами фразеології. *Вісник Дніпропетровського університету імені А. Нобеля. Сер. Педагогіка і психологія*. 2015. Вип. 1. С. 188–192.
44. Формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: веб-сайт. URL: http://eprints.zu.edu.ua/26927/1/Vocabulary_6.pdf (дата звернення 19.05.2023).
45. Шевчук П., Фенрих П. Інтерактивні методи навчання: навч. посіб. Щецін: WSAP, 2005.
46. Щербак О. І., Софій Н. З., Бович Б. Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: навч.-метод. посіб. / за наук. ред. О. І. Щербак. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2014. 136 с.
47. Career and work: відео. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w81--c0wNG4> (дата звернення: 20.08.2023).

48. Clandfield L., Jeffries A. Global Advanced Business Class Student's Book Pack. MacMillan, 2013. 182 p.

49. The Science of Innovation.: відео. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UR83B1UuzCY> (дата звернення: 24.08.2023).

50. Types of jobs. Listening.: відео. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n8q-pArow40&t=127s> (дата звернення: 20.08.2023).

51. Speechyard: Вправи для вивчення англійської мови. URL: <https://speechyard.com/uk/video/serials/fragments/> (дата звернення: 24.08.2023).